

LIETUVOS IR LENKIJOS PREMJERŲ SUSITIKIME – DĖMESYS PARAMAI UKRAINAI IR REGIONO SAUGUMUI

Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė gegužės 2d. susitiko su Lietuvoje viešiniu Lenkijos Ministru Pirmininku Mateuszu Morawieckiu, su kuriuo aptarė regioninį saugumą, paramą nuo Rusijos agresijos besiginančiai Ukrainai, dvišalį Lietuvos ir Lenkijos bendradarbiavimą ir pasirengimą NATO viršūnių susitikimui Vilniuje.

„Susitinkame Lietuvai ir Lenkijai svarbios Gegužės 3-osios – Abiejų Tautų Respublikos Konstitucijos dienos – išvakarėse. Ji mums primena laisvų piliečių ir tautų gebėjimą susitelkti, valią stiprinti ir ginti valstybę, kai pavojus iškyla pačiai laisvei. Šiandien, būdami kur kas stipresni ir turėdami gausų bendraminčių sąjungininkų ratą, susiduriame su panašiu iššūkiu – padėti Ukrainai, nuo Rusijos agresijos ginančiai ne tik savo ir mūsų laisvę, bet ir demokratiją bei taisyklėmis grįstą pasaulio tvarką. Rusija yra nusiteikusi ilgalaikiai konfrontacijai su NATO, todėl turime toliau stiprinti mūsų regiono gynybą ir atgrasymo potencialą. Tikiuosi, kad bendromis Lietuvos, Lenkijos ir sąjungininkų pastangomis tam būtini svarbūs spren-

Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė (dešinėje) gegužės 2 d. susitiko su Lietuvoje viešiniu Lenkijos Ministru Pirmininku Mateuszu Morawieckiu. LRV

dimai bus priimti Aljanso viršūnių susitikime Vilniuje“, – sakė Ministrė Pirmininkė I. Šimonytė.

Susitikime Vyriausybės rūmuose šalių premjerai sutarė, jog vieninga ir kuo spartesnė Vakarų šalių parama Ukrainai, visų pirma, visa reikalinga ginkluote, ir strateginė kantrybė išlieka esminėmis sąlygomis pergalei prieš agresorę Rusiją pasiekti.

Pažymėta, jog būtina tęsti sankcijų Rusijai ir jos sąjungininkei Baltarusijai plėtrą ir jų tinkamą įgyvendinimą. Ypač svarbi yra mūsų regiono šalių koordinacija užkardant galimą sankcijų apėjimą, pabrėžė Ministrė Pirmininkė I. Šimonytė.

I. Šimonytė ir M. Morawieckis aptarė saugumo situaciją regione, glaudų šalių bendradarbiavimą gynybos

srityje, NATO rytinio flanko stiprinimą, svarbų ne tik Lietuvai ir Lenkijai, bet ir viso Aljanso saugumui.

Premjerė padėkojo M. Morawieckiui už Lenkijos institucijų pasirengimą, prirėkus, suteikti paramą Lietuvai vykdant šalies elektros sistemos izoliuoto darbo bandymą. Tai, kad bandymas buvo sėkmingas, ypač svarbu siekiant spartesnės Baltijos

šalių sinchronizacijos su kontinentinės Europos tinklais.

Susitikime taip pat aptartas Ukrainos atstatymo procesas. Tiek Lietuva, jau įgyvendinanti rekonstrukcijos projektus Ukrainoje dvišaliu pagrindu, tiek Lenkija šioje srityje turi ekspertizę ir patirtį, todėl yra pasiruošusios prisidėti prie daugiašalių atstatymo iniciatyvų, kalbėta susitikime. LRV

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS GITANAS NAUSĖDA SKAUDŽIOS NETEKTIES VALANDĄ, MIRUS BUVUSIAI PIRMAJAI LIETUVOS PONIAI ALMAI ADAMKIENEI, REIŠKIA NUOŠIRDŽIĄ UŽUOJAUTĄ PREZIDENTUI VALDUI ADAMKUI IR JĄ MYLĖJUSIEMS ŽMONĖMS.

„Alma Adamkienė buvo nuostabi Lietuvos pirmoji ponija, ne tik puikiai reprezentavusi Lietuvą, mezgusi šiltus asmeninius ryšius su užsienio šalių vadovų antrosiomis pusėmis, bet ir buvusi tikra atrama Prezidentui Valdui Adamkui, lydėjusi jį išvykose Lietuvoje ir vizituose užsienyje, buvusi kartu ir gyvenimo kulminacijose, ir sunkiomis akimirkomis. Savo žmogiškumu ir nuoširdumu pirmoji

ponia Alma Adamkienė pelnė visos tautos simpatiją ir meilę, daugeliui ji ir liko nepranoktu išminties ir elegancijos pavyzdžiu. Lietuva niekada nepamirš ir ponios Almos indėlio keičiant požiūrį į vaikų teises Lietuvoje, jos ypatingo rūpesčio, parodyto Lietuvos regionų vaikams, asmeniškai lankant mokyklas, ligonines, globos namus. Lietuvos atmintyje amžiais liks ponios Almos ištikima parama savo vyrui

Valdui, kartais net pasiaukojimas vardan jo gyvenimo misijos, vardan Lietuvos, o jūdvių pora visada bus kilnių ir šviesių, vienas kitam ir savo šaliai iki galo atsidavusių asmenybių pavyzdys.

Drauge su Diana praleidome su ponia Alma ir Prezidentu Valdu Adamkumi daug nuostabių akimirkų namų aplinkoje, prie arbatos puodelio, kurių mums labai trūks.

Prezidentas Valdas Adamkus yra pasakęs, kad visi jo gyvenimo pasiekimai priklauso ir žmonai Almai. Šią skaudžią netekties valandą mes su Diana kartu su visa Lietuva jungiame savo liūdesio kupinas širdis su Prezidentu Valdu Adamkumi. Tylioje maldoje prašome šį pasaulį palikusiai poniai Almai amžinosios šviesos ir trokštame dar kartą išreikšti jai padėką už nuostabų ir įkvepiantį gyvenimą“, – sakė Prezidentas.

Prezidento komunikacijos grupė

Po sunkios ligos, eidama 97-uosius metus, gegužės 21 d., sekmadienį mirė buvusi Lietuvos pirmoji ponija A. Adamkienė.

Alma Adamkienė gimė 1927 m. vasario 10 d. Šiauliuose, Lietuvos kariuomenės kūrėjosavanorio Stasio Nutauto ir Onos Soblytės-Nutautienės šeimoje. Almos Adamkienės tėvas Stasys Nutautas, savanoriu įstojęs į besikuriančią Lietuvos kariuomenę, dalyvavęs kovose su bolševikais, buvęs sužeistas, už parodytą narsą gavęs viršilos laipsnį, vėliau vadovavo Vakarų Lietuvoje veikusiems prekybos namams. 1944 m. artinantis antrajai sovietų okupacijai Alma Nutautaitė su tėvais ir seserimi Danute traukėsi į Švediją, tačiau nacių okupantų visa šeima buvo sulaikyta, motina su dukterimis pateko į Rygos kalėjimą, vėliau – į darbo stovyklą Vokietijoje.

Pasibaigus karui Alma Nutautaitė įstojo į Vokietijoje, Eichštete įsteigtą lietuvišką gim-

naziją, kur susipažino su savo būsimo vyru Valdu Adamkumi. Alma ir Valdas Adamkai susituokė 1951 m. JAV, Čikagoje.

Nuo 1962 m. Alma Adamkienė net dvidešimt penkerius metus vadovavo Tabor Farnos vasarvietei, kuri tapo svarbiu lietuviybės centru JAV. Čia daug metų vyko organizacijos „Santara-Šviesa“ suvažiavimai.

Ir 1997 m., ir 2004 m. vyrui apsisprendus kandidatuoti Prezidento rinkimuose, Alma Adamkienė aktyviai jungėsi į V. Adamkaus komandą, o po pergalės rinkimuose ištikimai padėjo jam eiti valstybės vadovo pareigas. Savo žmogiškumu ir nuoširdumu pirmoji ponija pelnė visos tautos simpatiją ir meilę.

15 metų pirmoji Lietuvos ponia Alma Adamkienė vadovavo Almos Adamkienės labdaros ir paramos fondui, suteikusi milijoninės vertės paramos daugybei Lietuvos kaimo mokyklų, vaikų ligoninėms ir kitų globos namams. LRT

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Seime įregistruotas įstatymo projektas, kuriuo numatoma visiems politiniams kandidatams nuo 2024 metų privalomai nurodyti narystę bet kokioje politinėje partijoje, komitete ar asociacijoje. Taip pat nurodyti ir buvusias politines narystes, jų laikotarpius, o jei būta – ir vienoje ar kitoje organizacijoje turėtas pareigas. Inicatyva kilo po skandalą sukėlusios istorijos, kai paaiškėjo, jog LR Prezidentas **Gitanas Nausėda** 1988 metais buvo Komunistų partijos nariu, tačiau savo rinkiminėje anketoje šį faktą nusišėpė.

Seimas pritarė siūlymui kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl apkaltos proceso Seimo nariui **Petrui Gražuliui**. Už tai balsavo 61 Seimo narys, 17 pasisakė prieš, o 21 susilaikė. Anksčiau Seimas pritarė Apkaltos komisijos išvadai dėl apkaltos proceso P. Gražuliui. Apkaltos komisija, remdamasi faktinių aplinkybių visuma, konstatavo, kad P. Gražulis 2022 metų rugsėjo 15 dieną per vakarinį posėdį dėl Seimo nutarimo priėmimo balsavo ne tik už save, bet ir už greta jo sėdintį socialdemokratą **Liną Jonauską**.

LR Seimo narys Remigijus Žemaitaitis sukėlė daug triukšmo savo pasisakymais „Facebook“ socialiniame tinkle. Politikas pasidalijo įrašu apie netoli Betliejaus, Palestinoje, Izraelio nugriautą mokyklą ir pareiškė, kad „be Putino dar vieni gyvuliai atsirado Pasaulyje – Izraelis“. „Po tokių įvykių, nelieka nuostabos, kodėl gimsta tokie pasakymai: lipo žydas kopėčiom ir nukrito netyčiom. Imkit, vaikai, pagaliuką ir užmuškite tą žyduką...“ – rašė parlamentaras. Po R. Žemaitaičio pasisakymų kilo tarptautinio pasipiktinimo banga: į pareiškimus netruko sureaguoti Izraelio, Vokietijos, JAV ir Nyderlandų ambasados bei Amerikos žydų komitetas (AJC), pasmerkę Seimo nario teiginius ir reikalaudami viešo atsiprašymo.

Seimas po slapto balsavimo pritarė **Lino Pernavo** skyrimui Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) direktoriumi. Už tai numatantį Seimo nutarimą (projektas Nr. XIVP-2704) balsavo 69 Seimo nariai, prieš buvo 23, susilaikė 16 parlamentarų. Pagal Konstituciją, STT direktorių skiria Respublikos Prezidentas Seimo pritarimu.

Vilniaus rajono savivaldybė planuoja 3,5 milijono eurų skirti kadaise iškilmingai atidaryto, o vėliau apleistu Europos geografinio centro rekonstrukcijai. Siekiama, kad jis taptų turistų traukos vieta. Kad Europos geografinis centras yra maždaug 26 kilometrai nuo Vilniaus 1989 metais nustatė Prancūzijos nacionalinio geografinio instituto mokslininkai.

Europarlamentarė Vilija Blinkevičiūtė gegužės 27 d. per rinkta Lietuvos socialdemokratų partijos (LSDP) pirmininke. Gyventojų apklausose pagal populiarumą pirmaujantys socialdemokratų planavo partijos vadą rinkti tiesioginiuose rinkimuose, tačiau likus vienai kandidatėi, nutarta rinkimus surengti per suvažiavimą, organizuojant slaptą balsavimą, kuriame dalyvavo daugiau, nei 500 partijos narių iš visos Lietuvos. 548 partijos narių balsavo už, 14 prieš, 2 biuleteniai sugadinti.

Privalomąją pradinę karo tarnybą gegužės 26 d. baigė beveik 900 jaunuolių. Kaip pranešė Lietuvos kariuomenė, daugiau nei 40 proc. prieš devynis mėnesius tarnybą pradėjusių jaunuolių šį kelią pasirinko savanoriškai, o 45 proc. karo prievolinių atlikti tarnybą pasirinko pirmumo tvarka. Dalis tarnybą baigiančių šauktinių planuoja tapti profesinės karo tarnybos kariais.

Valdančioji Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratų (TS-LKD) pirmalaikius Seimo rinkimus siūlo rengti rugsėjo 10 dieną. Tokį nutarimo projektą registravo TS-LKD pirmininkas, užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis, premjerė Ingrida Šimonytė, TS-LKD frakcijos Seime seniūnė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė ir grupė kitų konservatorių. Nutarimo projekte sakoma, kad abejonės dėl savivaldos politikų išlaidų skaidrumo „neigiamai veikia pasitikėjimą visomis parlamentinėmis partijomis ir visomis politinėmis valdžios institucijomis“.

Daugiau negu pusė iš 16 už Lietuvos žmonių suaukotus pinigų nupirktų radarų – jau Ukrainoje, sako vienas iš akcijos „Radarom!“ iniciatorių bei paramos Ukrainai organizacijos „Blue / Yellow“ įkūrėjas Jonas Ohmanas. Bet tai dar ne viskas – organizacijai pavyko įsigyti ir dar vieną, 17-ąjį, radarą. Akcija „Radarom!“ vyko nuo sausio pabaigos iki vasario 24 dienos. Akcijoje dalyvavo nacionalinis transliuotojas LRT ir organizacijos „Blue / Yellow“, „Laisvės TV“, „1K fondas“ ir „Stiprūs kartu“. Jos metu Lietuvos žmonės ir verslas suaukojo 14 mln. eurų įsigyti radarams, apsaugosiantiems strategiškai svarbius objektus Ukrainoje nuo Rusijos oro atakų.

Lietuvoje, vasarą vairuotojai pasitiks su pokyčiais. Seimo nariai nusprendė, kad nuo birželio 1-osios alkoholio produktų vartojimas, laikymas ir gabenimas atidarytoje automobilių salonuose, išskyrus transporto priemones, kurių salonas yra stacionariai atskirtas nuo vairuotojo vietos, užtrauks baudą nuo 40 iki 100 eurų. Už pakartotinai padarytą pažeidimą grės bauda nuo 100 iki 140 eurų.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

HENRY KISSINGERIO 100-ASIS JUBILIEJUS: ĮTAKA JAV DIPLOMATIJAI IR KRITIKA DĖL POŽIŪRIO Į KARĄ UKRAINOJE

Henry Kissingeriui, kurio vardas yra JAV diplomatijos sinonimas, šeštadienį sukanka 100 metų, jį sveikina Amerikos elitas, tačiau yra ir besipiktinančių, kad šis negailestingas Šaltojo karo karys niekada nebuvo patrauktas atsakomybėn.

H. Kissingeris turėjo tokią įtaką kaip nedaugelis prieš jį ir po jo: jis buvo ir diplomatijos vadovas, ir patarėjas saugumo klausimais valdant prezidentams Richardui Nixonui bei Geraldui Fordui, atvėrė duris į komunistinę Kiniją, planavo Vietnamo karo baigtį ir be užuolankų rėmė antisovietinius diktatorius.

Iškart atpažįstamas dėl storų akinių, aštraus proto ir monotoniškos kalbėsenos, iš kurios niekada nebuvo dingęs gimtosios vokiečių kalbos akcentas, H. Kissingeris pirmiausia buvo mokslininkas, o jo intelektualinius gabumus nenoromis pripažįsta net ir griežčiausi jo kritikai.

Nuo 1977 metų, kai H. Kissingeris paliko oficialias pareigas, jo „*realpolitik*“ (šaltai ciniško galios ir nacionalinių interesų gynimo) stilius iš esmės tapo nepopuliarus, nes jo įpėdiniai skelbė moralizmą, tačiau pats H. Kissingeris sulaukė dar didesnio populiarumo.

Prieš savo šimtmečio jubiliejų H. Kissingeris užpūtė žvakutes ant torto per šventinius pietus Niujorko ekonomikos klube, mieste, kuriame jis užaugo po to, kai jo žydų kilmės šeima pabėgo iš nacistinės Vokietijos.

Parodydamas, kad jo pasaulėžiūra nepasikeitė ir sulaukus šimtmečio, H. Kissingeris įspėjo JAV neperžengti „gyvybiškai svarbių interesų“ ribų, sakydamas svečiams: „Turime visada būti pakankamai stiprūs, kad galėtume atsispirti bet kokiam spaudimui“.

Prieštaraudamas daugumos JAV politikų nuomonei, H. Kissingeris paragino diplomatiškai susitarti su Rusija dėl paliaubų Ukrainoje, teigdamas, kad Maskva jau patyrė strateginį pralaimėjimą.

„Jam pavyko išsisukti nuo atsakomybės“

H. Kissingeris, neįtikėtinas aštuntojo dešimtmečio pleibojus Vašingtone, dabar gyvena ištaigingame bute Niujorko Parko aveniu. Jis išaugino pelningą konsultacijų verslą, palaikydamas ryšius Kinijoje – ir perspėjo JAV, kad jos nelaikytų Pekino nauju šaltojo karo laikų priešinininku.

Ilgą laiką nekęstas kai kurių, H. Kissingeris sulaukė Demokratų partijos pagrindinės srovės palankumo.

Hillary Clinton, baigusi eiti

Henry Kissingeris.

AP

valstybės sekretorės pareigas, vadino H. Kissingerį „draugu“ ir sakė, kad „pasikliovė jo patarimais“, o dabartinis valstybės sekretorius Antony Blinkenas pasišaipė iš H. Kissingerio stilingumo, kai šis garbaus amžiaus valstybės veikėjas pernai dalyvavo Valstybės departamento surengtuose pietuose.

Tačiau daugelis H. Kissingerį laikė nenuteistu karo nusikaltėliu už savo vaidmenį, be kita ko, prisidėjus prie Vietnamo karo išplėtimo į Kambodžą ir Laosą, rėmus karinius perversmus Čilėje ir Argentinoje, pritarus kruvinai Indonezijos invazijai į Rytų Timorą 1975 metais ir užmerkus akis prieš masinius Pakistano žiaurumus per 1971 metų Bangladešo nepriklausomybės karą.

„Man nekyla abejonių, kad dėl jo politikos žuvo šimtai tūkstančių žmonių ir buvo sunaikinta demokratija daugelyje šalių“, – sakė Reedas Kalmanas Brody, patyręs žmogaus teisių advokatas, dirbęs su Čilės diktatoriaus Augusto Pinocheto aukomis.

„Esu priblokštas, kad jam pavyko išsisukti nuo atsakomybės“, – sakė jis.

H. Kissingeriui niekada nebuvo iškilęs rimtas teisinis pavojus: 2004 metais JAV teisėjas atmetė ieškinį, susijusį su Čilės kariuomenės vado nužudymu, o JAV boikotavo Tarptautinį baudžiamąjį teismą.

Tačiau R. K. Brody teigė, kad dėl Rytų Timoro, kur H. Kissingeris ne tik pritarė invazijai, bet ir užtikrino, kad Indonezijos kariuomenei nuolat būtų tiekiami JAV ginklai, bus iškelta rimta byla.

R. K. Brody taip pat atkreipė dėmesį į įrašą, kuris buvo paviešintas H. Kissingeriui prieštaraujant ir kuriame H. Kissingeris sako R. Nixonui, kad oro pajėgos Kambodžoje gavo įsakymą smogti „viskam, kas juda“. Masinis civilių bombardavimas yra karo nusikaltimas.

Velionis rašytojas Chris-

topheris Hitchensas išleido knygą, kurioje ragino teisti H. Kissingerį už tai, kad jis, be kita ko, tyliai rėmė 1974 metų Turkijos invaziją į Kiprą.

Tikėjimas didesniais tikslais

H. Kissingeriui visada svarbiausia buvo didesnis tikslas. Kipro klausimu jis pirmenybę teikė tvirtiems santykiams su Turkija. Bangladešo klausimu H. Kissingeris norėjo išsaugoti Pakistaną kaip slaptą kanalą tarp JAV ir Kinijos.

Žymus Dakos universiteto istorijos profesorius Muntassiras Mamoonas sakė, kad H. Kissingeris „aktyviai rėmė genocidą Bangladeše“. „Nerandu jokios priežasties girti Kissingerį“, – sakė jis, pridurdamas, kad tokios nuomonės laikėsi daugelis kitų šalių, įskaitant Vietnamą.

H. Kissingeris prieštaringai vertinamas kaip vienas iš Nobelio taikos premijos laureatų už derybas dėl paliaubų Vietname kartu su Hanojaus komunistiniu vadovu Le Duc Tho, kuris atsisakė priimti apdovanojimą.

„Ironiška tai, kad jis prisimenamas už taikdarystę, tačiau visi jo veiksmai, kuriais jis prisidėjo prie karo eskalavimo ne tik Vietname, bet ir Kambodžoje bei Laose, yra pamirštami“, – sakė Hofstros universiteto istorikė Carolyn Eisenberg, parašiusi knygą apie H. Kissingerį.

C. Eisenberg taip pat sumenkino viešą H. Kissingerio, kaip „kažkokio makiaveliško genijaus“, įvaizdį, sakydama, kad iš stenogramų matyti, kaip Kinijos premjeras Zhou Enlai liaupsino jį.

„Zhou Enlai žinojo, kad šis žmogus turi didžiulę ego problemą“, – sakė ji.

R. K. Brody, nors ir kritikavo H. Kissingerį, pripažino, kad jis pasižymėjo „rimtumu ir rafinuotumu“, kuris ir nustelbė daugumą JAV politikų, ir daugeliui patiko: „Galbūt atlygis už tai, kad esi galingųjų pusėje, yra tas, kad tavimi piktinasi ir tavęs nekenčia tik silpnieji“.

ELTA

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565-2029

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$2.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai gražinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

POLITINĖ KRIZĖ LIETUVOS PADANGĖJE. KUO VISA TAI BAIGSIS?

Atrodo, Lietuvos savivaldybių tarybų narių pinigų „išgryninimas” baigsis dar didesnėmis problemomis: TS-LKD prezidiumas gegužės 19 d. pasiūlė inicijuoti Seimo pirmalaikių rinkimų paskelbimą. Jei ši iniciatyva nesulauktų palaikymo, siūloma svarstyti klausimą dėl Vyriausybės atsistatydinimo.

Tokia žinia suveikė lyg pagalys, įbėstas į skruzdėlyną. Net opozicija, nuolat svajojanti apie nekenčiamų konservatorių (nors valdančioji dauguma sudaryta ne vien iš TS-LKD) Vyriausybės sugriovimą, staiga ėmė piktintis tokiu „neatsakingu elgesiu artėjant NATO viršūnių susitikimui” Vilniuje.

Premjerė Ingrida Šimonytė teigė esanti pasirengusi teikti prašymą dėl atsistatydinimo, jeigu Seimas nepalaikytų pirmalaikių rinkimų siūlymo.

„Jeigu Seimas neras savyje valios perkrauti save, turint minty, kad labai sunku, matyt, kad šitoje istorijoje rasti baltų, pūkuotų ir teisiųjų, kurie galėtų teisti kitus. Tokiu atveju, tiesiog aš teiksiu savo atsistatydinimo prašymą, kas reiškia, kad Vyriausybė atsistatydins po NATO summito”, – dėstė I. Šimonytė.

Toks siūlymas priimtas siekiant spręsti dėl savivaldos politikų neskaidriai naudojamų lėšų besiformuojančią politinę krizę.

TS-LKD prezidiumas sukviestas po to, kai visą savaitę pulta švietimo, mokslo ir sporto ministrė konservatorė J. Šiugždinienė premjerei įteikė atsistatydinimo pareiškimą, nes visuomenėje kilo abejonės dėl 2019–2020 metais jos, kaip Kauno miesto savivaldybės tarybos narės, panaudotų 13,8 tūkst. eurų skaidrumo. (Kauno miesto savivaldybės tarybos reglamentas nereikalauja iš politikų pateikti čekius, kam konkrečiai jie išleido avansu skiriamas išmokas.)

Kol didelė visuomenės dalis reikalauja vos ne linčo teismo, politinių partijų vadovai neskuba „mesti akmenį į nusidėjėlę” – pavyzdžiui, Darbo partijos pirmininkas Andrius Mazuronis laikosi pozicijos, kad tarybos nariai atskaitomybę savivaldybėse vykdė pagal nustatytas tvarkas, tad kaltė tenka jas tvirtinusiems. Akivaizdu, kad tikrai reikia keisti ydingas tvarkas ir taip spręsti problemą. Negana to, daug Seimo narių yra buvę savivaldybių tarybų nariais, todėl išeitų, kad jie irgi turėtų atsistatydinti. Taip pat jis nepritaria valdančiųjų ketinimams rengti pirmalaikius Seimo rinkimus arba atsistatydinti Vyriausybei.

„Nepritarėme konservatorių prezidiumo pozicijai ir išdėstytam scenarijui. Traktuojame, kad individualūs atvejai paverčiami kolektyvine atsakomybe ir Seimas padaromas dėl to kaltu”, – koalicijos partnerių sprendimą įvertino ir liberalas E. Gentvilas.

Trumpai tariant, kad nepritaria koalicijos partneriai – dar galima suprasti, bet kad nepritartų opozicija... Spėčiau, priežastis nėra staiga prabudęs opozicijos supratimas, jog ši valdančioji dauguma neblogai tvarkosi su dideliais iššūkiais – tiesiog praeitą savaitę opozicijos partijų atstovai konstatavo, kad nepavyko susitarti dėl vadovo, kuris vadovautų oponuojant valdantiejiems.

Kęstutis Šilkūnas

VAKARAMS DVEJOJANT, KARO KAINA NEPALIAUJAMAI AUGA

Dabar mažai kas prisimena Viktorą Geraščenką. Sovietinio ekonomikos planavimo laikais išsilavinimą įgijęs Rusijos centrinio banko po 1991 metų vadovas apie tikruosius pinigus mokėsi lėtai. Tai buvo brangiausias ekonomikos mokymasis istorijoje, ir už jį susitraukus santaupoms sumokėjo rusai.

Šiuo metu vyksta kitas – praktinės geopolitikos – kursas. Vienas iš modulių skirtas laikui. Ar turėtumėte tiekti ginklus apgultai sąjungininkei anksčiau, ar vėliau? Kitame modulyje kalbama apie rizikos valdymą. Jūsų priešininkė yra branduolinė supervalstybė: kiek protinga ją provokuoti?

Studentai yra tarptautiniai, ir jų požiūris skiriasi. Tie, kurie neseniai patyrė užsienio okupaciją ir didžiųjų šalių imperializmą, mano, kad mažiausiai rizikinga būtų gausiai ir greitai tiekti ginklus. Dalyviai iš didesnių, turtingesnių ir saugesnių šalių dažniausiai labiau nerimauja dėl eskalacijos.

JAV pareigūnai gal ir nenorėtų to pripažinti, bet dabar jie supranta, kad jų ankstesnės abejonės buvo klaidingos. Ukraina turi realią galimybę laimėti, todėl pagalba nėra bergždžia.

Tokie skirtumai būtų primtini klasėje. Tačiau tai yra realus gyvenimas. Studentai yra sprendimus priimantys asmenys NATO šalyse. O sąskaitą už jų studijas krauju ir ašaromis apmoka Ukrainos žmonės.

NAUJOS ES SANKCIJOS RUSIJAI STRINGA DĖL GRAIKIJOS IR VENGRIJOS PROTESTŲ

Naujos Europos Sąjungos sankcijos Rusijai stringa dėl Graikijos ir Vengrijos protestų, rašo „Politico”.

Anksčiau ši mėnesį Briuselis pasiūlė 11-ąją sankcijų dėl Rusijos karo Ukrainoje paketą, kuriuo siekiama sumažinti galimą sankcijų vengimą.

Pagal šį paketą ES vykdomoji valdžia rekomendavo sustabdyti jautrių technologijų eksportą aštuonioms Kinijos bendrovėms dėl įtarimų, kad šios jas parduo-da Rusijai, teigiama dokumente, su kuriuo susipažino naujienų agentūra *AFP*.

Nuo to laiko, kai Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas praėjusių metų vasarį pradėjo plataus masto karą Ukrainoje, 27 ES šalys Maskvai taiko precedento neturinčias sankcijas.

Tačiau kai kurie Europos diplomatai pripažįsta, kad blokas jau beveik pasiekė ribą, iki kurios visos ES šalys yra pasirengusios susitarti dėl plataus masto priemonių.

Pasak „Politico”, Budapeštas ir Atėnai sankcijų paketo patvirtinimą susiejo su įmonių, kurias Kyjivas laiko karo rėmėjomis, sąrašu ir reikalauja, kad iš jo būtų išbrauktos Europos bendrovės.

„Nors šie klausimai paprastai nėra susiję, Vengrija ir Graikija sankcijų paketą naudoja kaip politinį svertą, siekdamos pašalinti savo įmones iš Ukrainos sąrašo”, – teigė leidinys.

ES nori apriboti jautrių technologijų, kurios gali būti naudojamos mūšio lauke, pavyzdžiui, mikroschemų, reeksportą į Rusiją per trečiąsias šalis.

Naujaisiais pasiūlymais ES taip pat siekia supaprastinti sudėtingą procedūrą, pagal kurią ji imasi priemonių prieš šalis, įsitraukusias į sankcijų apeidinėjimą. *LRT*

truktūros objektus, kuriems Rusija smogė pastaraisiais mėnesiais. Per vėlu išgelbėti ukrainiečių pilotų, kurie buvo numušti skraidydami pasenusiais orlaiviais, gyvybes.

Jei Baltieji rūmai prieš pusmetį, o dar geriau – anksčiau, būtų buvę ryžtingesni, Ukraina dabar turėtų bauginamą karinį pranašumą. Tai ne tik būtų pakeitę žemėlapi. Tai būtų išgelbėję gyvybes.

Vėlavimas tiekti ginklus taip pat gali sukurti problemų, kurių kaip tik siekiama išvengti. Jei NATO šalys prieš pusantrų metų būtų suteikusių Ukrainai bent dalelę tos karinės, ekonominės ir kitokios paramos, kurią jos teikia dabar, didelio masto karo veiksmų protrūkis 2022 metų vasarį būtų buvęs daug mažiau tikėtinas, o jo kaina – daug mažesnė.

Semestras dar nesibaigė. Paskutinis modulis – apie pergalės teorijas. Ar pakanka Ukrainai laimėti karinį pranašumą ir užsitikrinti garbingą teritorinį susitarimą derybose, neišvengiamai vyksiančiose vėliau? O gal būsimai taikai ir saugumui gyvybiškai svarbu, kad Rusija pralaimėtų labai aiškiai, net žeminamai? Studentai, kaip ir anksčiau, aktyviai diskutuos šiuo klausimu. O ukrainiečiai kantriai ir dėkingai apmokės sąskaitą. Jie neturi pasirinkimo. Istorikai gali būti mažiau atlaidūs.

Edwardas Lucasas, Europos politikos analizės centro (CEPA) viceprezidentas, LRT

PO SUSITIKIMO A. LUKAŠENKA PAGULDYTAS Į LIGONINĘ KRITINĖS BŪKLĖS

Neteisėtas Baltarusijos prezidentas Aliaksandras Lukašenka po susitikimo su Rusijos diktatoriumi Vladimiru Putinu buvo paguldytas į ligoninę kritinės būklės, rašo UNIAN. Tai pareiškė Baltarusijos opozicijos aktyvistas Valerijus Cepkalo.

„Pagal mūsų turimą informaciją, kurią reikia papildomai patvirtinti, A. Lukašenka po susitikimo su V. Putinu už uždary durų buvo skubiai nugabentas į Maskvos centrinę klinikinę ligoninę, kur šiuo metu ir yra. Buvo pasiųsti geriausi specialistai, kad jį atgaivintų iš būklės, kurią gydytojai įvertino kaip kritinę. (...) Organizuotomis Baltarusijos diktatoriaus gelbėjimo priemonėmis siekta nukreipti dėmesį nuo spekuliacijų apie galimą Kremliaus dalyvavimą jį apnuodijant”, – teigė jis „Telegram” įrašė. *LRT*

LIETUVOS MINISTRĖ PIRMININKĖ SUSITIKO SU VOKIETIJOS, ESTIJOS IR LATVIJOS VYRIAUSYBIŲ VADOVAIS

Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė penktadienį Taline (Estija) susitiko su Vokietijos Kancleriu Olafu Scholzu ir Estijos bei Latvijos Ministrais Pirmininkais Kaja Kallas ir Krišjaniu Kariniu. Susitikime aptarti saugumo ir bendradarbiavimo gynybos srityje klausimai, parama Ukrainai ir Rusijos tarptautinės atsakomybės siekio įgyvendinimas, pasirengimas NATO viršūnių susitikimui Vilniuje, bendradarbiavimas energetikos srityje.

„Mūsų teikiama parama Ukrainai, įskaitant būtinąją karinę ginkluotę, turi neatsilikti nuo neslopstančios ukrainiečių valios ir rodomų gebėjimų priešintis Rusijos karinei agresijai. Parama, kuri kasdien gelbsti gyvybes, reikalinga ir tam, kad būtų pasiekta tvari taika Europoje. Ji bus pasiekta tuomet, kai Ukraina laimės šį karą, kuriame ginamos demokratinės vertybės ir taisyklėmis grįsta pasaulio tvarka“, – sakė Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

Rusijos vykdomi karo nu-

sikaltimai tapo skiriamuoju ir gausiai dokumentuotu jos kariuomenės veiksmų Ukrainoje ženklu, sakė Ministrė Pirmininkė, todėl Rusijos tarptautinės atsakomybės dėl agresijos nusikaltimo ir karo nusikaltimų turi būti ir toliau nuosekliai siekiama. Šie žiaurumai vyksta už mūsų sienų dėka Ukrainos kariuomenės kovos, ir tai yra dar viena priežastis, kodėl svarbu teikti visą būtiną paramą Ukrainos gynybai ir pergalei, pridūrė premjerė I. Šimonytė.

Tebeturime priemonių, kaip plėsti ir griežtinti sankcijas Rusijai ir jos sąjungininkei Baltarusijai, sakė Ministrė Pirmininkė, pažymėjusi efektyvaus esamų sankcijų įgyvendinimo svarbą, siekiant kaip įmanoma labiau užkardyti sankcijų apėjimo galimybes.

Premjerė išreiškė lūkestį, jog artėjančiame NATO vadovų susitikime Vilniuje priimti sprendimai reikšmingai sustiprins aljanso šalių saugumą. Tai svarbu matant, jog Rusija yra nusiteikusi ilgalaikiai konfrontacijai su visu demokratinio pasauliu ir tęsia agresyvią po-

Pasitarimo Taline (Estija) dalyviai (iš kairės): Vokietijos Kancleris Olaf Scholz, Estijos Ministrė Pirmininkė Kaja Kallas ir Latvijos Ministras Pirmininkas Krišjānis Kariņš ir Lietuvos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

LRV

litiką šalia NATO sienų.

Aljanso viršūnių susitikime taip pat svarbu sutarti dėl NATO ir Ukrainos santykių pažangos, sakė Ministrė Pirmininkė. Tai atitinka ir paties aljanso interesus, siekiant ilgalaikės, tvarios taikos

Europoje bei stabilumo.

„Rusijos balsas neturi būti svarbus sprendžiant dėl Ukrainos narystės ateities. Būtų labai apmaudu, jeigu NATO viršūnių susitikimo Vilniuje rezultatai galėtų būti interpretuojami kaip Rusijos laimėjimas“, – sakė

Lietuvos premjerė.

Susitikime taip pat aptartas bendradarbiavimas energetikos srityje, atsinaujinančių energijos šaltinių plėtra, svarbi ir siekiant visiško ES šalių priklausomybės nuo Rusijos išteklių panaikinimo. **LRV**

PLANUOSE – KASMET 50 TŪKST. PILIETINIO PASIPRIEŠINIMO ŽINIŲ ĮGIJUSIŲ LIETUVOS GYVENTOJŲ

LR krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus.

LR KAM

Neginkluoto pasipriešinimo srityje pagrindinis prioritetas turi būti teikiamas piliečių mokymams. Numatoma, kad per artimiausius trejus metus bus pasiektas proveržis šviečiant visuomenę ir rengiant ją neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui.

Planuojama atnaujinti pilietinio pasipriešinimo kursų turinį, o rengimą pilietiniam pasipriešinimui padaryti privalomu valstybės tarnautojams, rekomenduojamu viešajam sektoriui bei prieinamu visiems pilietinio pasipriešinimo žinių gauti norintiems žmonėms.

„Labai svarbu, kad šiandien ne tik širdimi ir visa įmanoma pagalba būtume Ukrainoje, bet ir išnaudotume šį laiką valstybės nacionaliniam saugumui ir pilietiniam

pasipriešinimui stiprinti. Tai reiškia, kad turime stiprinti pilietinę valią priešintis ir turėti visus įrankius bei planą, ką, atėjus išbandymo metui, kiekvienas turime daryti. Tikiu, kad bendromis jėgomis užtikrinsime būtiniausių nacionalinio saugumo sąlygą – sąmoningų piliečių indėlį į šalies saugumo ir gerovės kūrimą, pasirengimą kritiniu atveju prisidėti prie valstybės gynybos“, – sakė Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

„Šiandien iš visuomenės labiausiai girdime poreikį įgyti praktinių žinių ir įgūdžių įgyvendinti pilietinį pasipriešinimą. Netrukus startuosime su piliečių rengimo programa, kuri užtikrins sistemingus ir visiems prieinamus įrankius pasirengti

neginkluotam pilietiniam pasipriešinimui. Pasirengimas pilietiniam pasipriešinimui yra procesas, kur reikalingas abipusis indėlis. Esame suinteresuoti gynybai pasitelkti visą gyventojų pilietinės galios potencialą, todėl kuriame sąlygas ir įrankius piliečiams įgyti reikiamų žinių“, – sako krašto apsaugos viceministras Žilvinas Tomkus.

Jau šiemet startuos nuotolinė mokymų platforma. Ji sudarys galimybę susipažinti, kas yra pilietinis pasipriešinimas, kokie galimi piliečių vaidmenys valstybės gynyboje bei kaip pasirengti pačiam ar parengti savo šeimą pilietiniam pasipriešinimui. Iš klausiusiems bazinius mokymus bus suteikiami sertifikatai.

Planuojama, kad tokius bazinius pilietinio pasipriešinimo mokymus internetinėje platformoje per 2024 metus galės iš klausyti 50 tūkst. žmonių: valstybės tarnautojai, ginklų

turėtojai, jų įgyti galės ir norą išreikšę šalies gyventojai. 2025 metais bazinių žinių įgijusių žmonių skaičius turėtų pasiekti 100 tūkst.

Numatomi mokymai ir potencialiems pilietinio pasipriešinimo organizatoriams ir vadovams, specializuoti kursai, skirti svarbias kompetencijas turintiems žmonėms, pavyzdžiui, inžinieriams, IT specialistams.

Planuojama, kad neginkluoto pilietinio pasipriešinimo mokymų rengimą koordinuos Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos. Į rengimą pilietiniam pasipriešinimui bus įtraukiama Lietuvos šaulių sąjunga, tikimasi, pasitelkti ir savivaldą, kitas susijusias organizacijas.

Visuomenė jau šiandien apie pilietinį pasipriešinimą ir savo vaidmenį valstybės gynyboje gali sužinoti Krašto apsaugos ministerijos interneto svetainėje: <https://pasipriešinimas.kam.lt/>

LR KAM

ROMAS KALANTA – PILIETINIO PASIPRIEŠINIMO SIMBOLIS

2002 m. gegužės 14-oji paskelbta Pilietinio pasipriešinimo diena. Prieš 51 metus gegužės 14-ąją Kauno miesto sode prie Muzikinio teatro, devyniolikmetis Romas Kalanta, sušukęs „Laisvę Lietuvai!“, apsipylė benzinu ir virto gyvu fakelu. Romo Kalantos auka tapo pilietinio pasipriešinimo simboliu, gyva ugnimi liepsnojančiu ir šiandien.

Iškart po tragiško R. Kalantos protesto Kaune nuvilnijo pasipriešinimo banga – negalėdama dalyvauti R. Kalantos laidotuvėse, minia kauniečių plūdo į miesto sodą. Prasidėję susirėmimai su milicija truko kelias dienas, KGB ataskaitų duomenimis, į gatves tuomet išėjo per 3 tūkst. žmonių, o demonstracijas malšino kone dvigubai daugiau milicininkų, kitų jėgos struktūrų. Suimti 402 asmenys, šešių laukė baudžiamosios bylos ir kalėjimas. Pagrindiniai eitynių organizatoriai nuteisti ne kaip politinių riaušių rengėjai, bet kaip chuliganai ir „asocialūs elementai“, o R. Kalanta paskelbtas psichiškai nesveiku, po mirties jam „diagnozuojant“ šizofreniją – taip ilgiems metams užgniaužiant šio įvykio politinę reikšmę.

LR KAM

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00

PASAULIS IR LIETUVA

Gegužės 26 dieną Lietuvos užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis susitiko su Islandijos užsienio reikalų ministre Thórdís Kolbrún Reykþjórd Gylfadóttir. Ministrai susitikimo metu aptarė dvišalius santykius, artėjantį Vilniaus NATO viršūnių susitikimą, regioninį bendradarbiavimą, paramą Moldovai ir Ukrainai bei kitas aktualias temas.

Gegužės 26 dieną baigėsi kasmetinis Vilniaus Rusijos forumas, kuriame aptarti aktualiausi su Rusija susiję klausimai: agresija prieš Ukrainą, vidaus politikos aktualijos, žmogaus teisių padėtis, raidos tendencijos.

Lietuvos ambasadoje Australijoje besilankant Vilniaus Rotary delegacijai, gegužės 25 d. pristatyta Akvilinos Cicėnaitės knyga „Anglų kalbos žodynas“, pelnusi 2022 Metų knygos apdovanojimą.

LR užsienio reikalų viceministrė Jovita Neliupšienė gegužės 25 d. dalyvavo Europos Sąjungos (ES) Užsienio reikalų taryboje prekybos klausimais, kurioje buvo aptartas ES ir JAV bendradarbiavimas prekybos srityje, ES ir Kinijos prekybiniai santykiai, pasirengimas Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) 13-ajai ministrų konferencijai ir šiuo metu vykstančios ES derybos dėl laisvosios prekybos susitarimų.

Lietuvoje gegužės 24 d. lankėsi Jungtinių Tautų pagalbos ir darbų agentūros Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose (UNRWA) atstovybės Europos Sąjungai atstovas Marc Lassouaoui. Vizito metu Užsienio reikalų ministerijoje svečias susitiko su Globalių reikalų grupės, Vystomojo bendradarbiavimo departamento bei Jungtinių Tautų, tarptautinių organizacijų ir žmogaus teisių departamento vadovais ir darbuotojais.

Gegužės 23 dieną LR užsienio reikalų viceministras Mantas Adomėnas dalyvavo dvišalėse konsultacijose su Korėjos Respublikos prekybos ministro pavaduotoju Jeong Daejin, kuriose aptarė investicijų, prekybos ir ekonominio bendradarbiavimo klausimus.

LR užsienio reikalų ministerija gegužės 23 d. Lietuvoje reziduojantiems užsienio valstybių diplomatinėjų atstovybių vadovams organizavo kasmetinę pažintinę išvyką.

Gegužės 22 dieną Ženevoje įvyko festivalio „Poezijos pavasaris 2023“ renginys, kuriame dalyvavo iš Lietuvos atvykę poetai Jurgita Jasponytė ir Dainius Gintalas.

Gegužės 21 d., pažymint Solidarumo su Baltarusijos politiniais kaliniais dieną, Lietuvos diplomatai dalyvavo solidarumo su Baltarusijos politiniais kaliniais akcijoje Vilniuje ir kituose miestuose.

Briuselyje LR užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis gegužės 22 d. dalyvavo Europos Sąjungos (ES) Užsienio reikalų taryboje, kurioje aptarta Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą, situacija Afrikos kyšulio regione ir Vakarų Balkanuose. Ministrai taip pat aptarė aktualius užsienio politikos klausimus: situaciją Tunise ir Centrinėje Azijoje, paskutines aktualijas iš aukšto lygmens susitikimų su Armėnijos ir Azerbaidžano vadovais.

LR užsienio reikalų ministerija dar kartą primena apie galiojančią rekomendaciją Lietuvos Respublikos piliečiams nevykti į Baltarusiją, o tiems, kurie šiuo metu yra ten, nedelsiant išvykti iš Baltarusijos.

Kova su ES sankcijų vengimu yra bendra visų ES valstybių narių, ypač esančių prie išorinės ES sienos su Rusija, misija. Siekdamos stiprinti bendradarbiavimą, pasienio valstybės – Suomija, Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija ir Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) valstybė narė Norvegija – gegužės 15-17 d. susitiko Helsinkyje.

Gegužės 14–19 dienomis Hagoje įvyko 5-oji Cheminio ginklo konvencijos Peržiūros konferencija. Jos metu Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos (OPCW) valstybės narės įvertino Konvencijos įgyvendinimą ir tarėsi dėl ateities prioritetų, tolesnių Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos veiklos gairių.

Gegužės 16 dieną į LR užsienio reikalų ministeriją (URM) buvo iškviestas Rusijos Federacijos ambasados Lietuvos Respublikoje laikinasis reikalų patikėtinis Alexander Elkin, kuriam pareikštas protestas dėl Irkutsko srityje, Rusijoje, stovėjusių monumentų, skirtų Lietuvos ir Lenkijos tremtiniais ir politiniams kaliniams pagerbti, pašalinimo iš jų buvimo vietos. Lietuvos URM pasmerkė tokius Rusijos veiksmus dėl monumentų – paminklo ir kryžiaus, skirtų Lietuvos ir Lenkijos tremtiniais ir politiniams kaliniams pagerbti pašalinimo iš jų buvimo vietos. Tokie kryptingi Rusijos veiksmai neteisėtai šalinant represuotiems asmenims, tremtiniais skirtus paminklus ir pagarbos ženklus negali būti vertinami kitaip nei istorinės tiesos ir totalitarinio režimo aukų atminimo niekinimas.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

LIETUVOS IR JAV KONSULTACIJOS DĖL KINIJOS EKONOMINIO SPAUDIMO

Pasitarimo Vilniuje dalyviai.

LR URM

Gegužės 19 dieną užsienio reikalų viceministras E. Meilūnas susitiko su Lietuvoje viešninčiais JAV–Kinijos ekonomikos ir saugumo peržiūros komisijos nariais. Susitikimo metu aptarta Lietuvos patirtis įveikiant politiškai motyvuotą Kinijos ekonominį spaudimą, vykdam strateginę diversifikaciją ir atveriant naujas rinkas Lietuvos verslui. Pokalbio metu taip buvo pristatytos Europos Sąjungos iniciatyvos,

skirtos mažinti priklausomybę nuo autoritarinių valstybių strateginiuose ekonomikos sektoriuose ir stiprinti vidaus rinkos atsparumą.

Viceministras susitikimo metu pabrėžė transatlantinio bendradarbiavimo svarbą įveikiant ekonominį spaudimą. „Tas pačias vertybes puoselėjančių valstybių bendradarbiavimo gilinimas ir solidarumas yra geriausias atsakas į autokratinį režimą

siekius pakeisti taisyklėmis grindžiamą tvarką pasaulyje” – sakė E. Meilūnas.

JAV–Kinijos komisiją 2000 metais įsteigė JAV Kongresas. Komisija yra įgaliota teikti JAV Kongresui metinę ataskaitą apie JAV ir Kinijos dvišalių prekybos ir ekonominių santykių poveikį nacionaliniam saugumui bei rekomendacijas dėl atitinkamų teisėkūros veiksmų.

LR URM

KAZACHSTANE BUS ATIDENGTA PAMINKLAS LAGERYJE KALĖJUSIEMS LIETUVIAMS IR UKRAINIEČIAMS

Kazachstane bus atidengtas paminklas lietuviams ir ukrainiečiams, pokariu kalėjusiems Balchašo ir Rytinio Kounrado ypatinguose lageriuose.

Paminklas įrengtas buvusio Balchašo lagerio požeminio karcerio vietoje, pranešė Lietuvos gyventojų genocido

ir rezistencijos tyrimo centras.

Atidarymo iškilmės suplanuotos gegužės 31 dieną. Tą dieną Kazachstane minima Totalitarizmo aukų atminimo diena.

Šiuo paminklu bus pagerbtas 1948–1955 metais Balchašo ir Rytinio Kounrado

ypatinguose lageriuose kalėjusiųjų atminimas.

Jis pastatytas Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro lėšomis. Idėjos autorius – cento generalinio direktoriaus vyresnysis patarėjas, architektas Algis Vyšniūnas.

LRT

UNESCO VYKDOMOJOJE TARYBOJE LIETUVA PASMERKĖ RUSIJOS AGRESIJĄ PRIEŠ UKRAINĄ

Lietuvos nuolatinė atstovė prie UNESCO, ambasadorė Jolanta Balčiūnienė.

LR URM

Gegužės 10–24 dienomis Paryžiuje vykstančios UNESCO Vykdamosios tarybos 216-osios sesijos metu Lietuva pasmerkė nepateisinamą Rusijos agresiją ir išreiškė tvirtą paramą Ukrainai.

Plenarinių debatų metu pasisakiusi Lietuvos nuolatinė atstovė prie UNESCO, am-

basadorė Jolanta Balčiūnienė pažymėjo, kad Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą kelia grėsmę viso pasaulio taikai ir saugumui. „Rusijos sukeltas karas Ukrainoje yra visų UNESCO šalių reikalas, nes paralyžiuoja UNESCO darbą, atitolina nuo šios organizacijos tikslų ir šios agre-

sijos pasekmes jaučia visos šalys narės”, – sakė Jolanta Balčiūnienė. Savo pasisakyme Lietuvos nuolatinė atstovė taip pat pasmerkė Baltarusijos režimą dėl lietuviškų mokyklų uždarymo, žurnalistų persekiojimo, o Talibaną – dėl draudimų Afganistano moterims ir mergaitėms siekti mokslo. Lietuvos pasisakyme pažymėta, kad Rusijos įvykdyti nusikaltimai Ukrainoje negali likti nenubausti, priešingu atveju jie kartosis ir ateityje.

UNESCO Vykdamosios tarybos 216-osios sesijos metu taip pat atskirai bus aptariama ir situacija Ukrainoje, planuojami Lietuvos pasisakymai visais šios tarptautinės organizacijos mandato klausimais, įskaitant švietimą, mokslą, kultūrą, informaciją ir komunikaciją.

LR URM

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VADOVĖ DALIA HENKE: „PASAS – PAGRINDINIS ŽMOGAUS RYŠYS SU VALSTYBE IR TAI BUS SPRENDŽIAMA REFERENDUME”

LR Seimui paskelbus pilietybės išsaugojimo referendumą, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) pirmininkė Dalia Henke teigia, kad pagaliau buvo žengtas žingsnis spręsti seną problemą. „Sveikiname Lietuvos Respublikos Seimą tokia balsų dauguma apsisprendus. Taip tam tikra prasme išreiškiamas noras spręsti seną problemą. Dabar svarbiausias žingsnis bus išsamiai ir intensyviai informuoti piliečius apie tai, ką jie spės kitų metų gegužės 12 dieną”, – sako D. Henke.

Pasas – pagrindinis žmogaus ryšys su valstybe

Gegužės 23 d. LR Seimas paskelbė privalomąjį referendumą dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio, reglamentuojančio pilietybę, pakeitimo. Referendumas vyks 2024 m. gegužės 12 dieną.

Pasak PLB pirmininkės D. Henke, būtent piliečio pasas lieka pagrindinis ryšys su valstybe.

„Ne referendumas yra problema, o tai, kad gimę LR piliečiais žmonės jau daugelį metų praranda Lietuvos pilietybę, jeigu apsisprendžia priimti pilietybę tos šalies, kur dabar gyvena ir dirba”, – sako PLB vadovė.

Jos nuomone, šio sprendimo reikia ne vien užsienyje gyvenantiems lietuviams, bet ir Lietuvos ateičiai, kalbant ir apie grįžimą, šalies saugumui ir tam, kad piliečių nemažėtų.

„Šis sprendimas reikalingas ne tik pavieniams asmenims, kurie gyvena užsienyje, bet ir Lietuvos ateičiai. Demografiniai duomenys rodo, kad mūsų, Lietuvos piliečių, sparčiai mažėja. O Rusijos karo Ukrainoje kontekste matyti, kad lengviau įtakoti sprendimų priėmėjus prašant daugiau paramos Ukrainai savo gyvenamose valstybėse tiems,

kurie turi šalių, kuriose gyvena, pilietybes. Tad mūsų ateičiai, kalban ir apie grįžimą bei nacionaliniam saugumui reikalingi visi piliečiai – ir turintys savo gyvenamų šalių, ir Lietuvos pilietybę. Galima sakyti, kad Lietuvos ateities klausimas bus sprendžiamas referendumu”, – sako D. Henke.

Praeito referendumo metu trūko informacijos ir susitelkimo

Prieš ketverius metus, 2019 m., vykusio privalomojo referendumo dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo metu dauguma balsavusių piliečių – beveik 74 proc. – pasisakė už pilietybės išsaugojimą, vis dėlto dėl aukštai iškeltos kartelės balsų neužteko.

Tarp buvusio ir 2024 m. vyksiančio referendumo D. Henke mato 2 pagrindinius skirtumus.

„Yra du esminiai skirtumai: visų pirma, valstybės vadovai – Lietuvos Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkė, Ministrė Pirmininkė yra vieningi šiuo klausimu, ko nebuvo 2019 m. Antra, žinome, kad praeito referendumo metu beveik milijonas balsavimo teisę turinčių piliečių pasisakė „už”. Tai rodo didžiulį piliečių palaikymą ir jų norą, kad LR Konstitucija būtų pakeista taip, kad ir po 1990 m. išvykę piliečiai galėtų išlaikyti gimstant įgytą pilietybę. Nors tąkart balsų neužteko, bet tautiečiai parodė didžiulį palaikymą”, – pabrėžia D. Henke.

PLB vadovė teigia, kad, besiruošiant 2024 m. referendumui, būtina naudotis išmoktomis pamokomis.

„Esminis sprendimas vyks Lietuvoje ir mes žinome, kodėl kai kurie žmonės neatėjo balsuoti. Vyriausybės kanceliarijos atlikta apklausa parodė, kad apklaustieji neatėjo į referendumą, nes nežinojo, kad toks vyksta, nežinojo, kur

balsuoti, arba nebuvo apsisprendę, kaip balsuoti”, – sako D. Henke.

Pasak PLB pirmininkės, 2019 m. trūko informacijos apie tai, ką žmonės sprendžia savo balsavimu, kokia nauda iš to Lietuvai ir jos ateičiai, trūko komunikacijos atsakant į žmonių nuogastavimus ir sklaidant įvairius mitus.

„Informavimo kampanija bus svarbiausias faktorius, kuris tikriausiai ir nulems referendumo sėkmę”, – reziumuoja PLB vadovė.

Bendra informacija apie būsimą referendumą:

Kitais metais vyksiančiame referendume bus siūloma pritarti Konstitucijos 12 straipsnio keitimui (pažymėti esminiai pakeitimai):

*„Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais **konstitucinio** įstatymo*

*mo nustatytais pagrindais ir tvarka. **Konstitucinis** įstatymas taip pat nustato Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo pagrindus ir tvarką”.*

Pilietybės konstitucinio įstatymo projektas, kuriame detaliau aptariami Lietuvos Respublikos pilietybės principai, jos įgijimo ir netekimo pagrindai, yra tinklalapyje: <https://e-seimas.lrs.lt>

LR Seimas gegužės 23 d. 2023 m. kartu priėmė rezoluciją ir tvirtina, kad

** **deda pastangas, kad referendumas dėl gimimu įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo būtų įgyvendintas SĖKMINGAI, taip stiprinant diasporos pilietinį ryšį su Lietuva,***

** **ragina Lietuvos valstybės institucijas ir savivaldybes maksimaliai prisidėti prie sėkmingo šio referendumo***

įgyvendinimo ir

** **kviečia Lietuvos diasporos organizacijas telkti užsienyje gyvenančius lietuvių kuo aktyviau dalyvauti šiame referendume.***

***PLB - Pasaulio Lietuvių Bendruomenė** šiuo metu rengia diasporos įtraukimo ir referendumo sklaidos joje planą. Taip pat suplanuoti susitikimai su VRK ir kitomis institucijomis dėl balsavimo registravimo procesų automatizavimo ir sklaidos gerinimo.*

Turintiems idėjų ir/ar norintiems tiesiog prisidėti brukštelkite plb@plb.lt ir mes su jumis susisieksime.

Priimtas nutarimas dėl privalomojo referendumo dėl LR konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo (pritarė 111, nė vienas nebalsavo prieš, susilaikė 5 Seimo nariai).

Parengė Ana Vengrovskaja

SEIMAS PRITARĖ REFERENDUMO DĖL PILIETYBĖS ĮGIJIMO REGLAMENTAVIMO SKELBIMUI

Seimas pritarė nutarimui, kuriuo siūloma paskelbti privalomąjį referendumą dėl pilietybės įgijimo reglamentavimo.

Priimtu dokumentu nustatyta, kad privalomasis referendumas bus vykdomas 2024 m. gegužės 12 d. Jame bus siūloma pritarti Konstitucijos 12 straipsnio keitimui, įtvirtinant tokį straipsnio tekstą:

Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais konstitucinio įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka.

Konstitucinis įstatymas

taip pat nustato Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo pagrindus ir tvarką.

Nutarimu Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai pavesta valstybės biudžeto lėšomis referendumo agitacijos laikotarpiu informuoti visuomenę apie spręsti referendumu teikiamo klausimo svarbą Valstybės ir Tautos gyvenimui.

Pasak vienos projekto iniciatorių Seimo narės Dalios Asanavičiūtės, yra tik trys Europos Sąjungos, NATO, EBPO valstybės, kuriose taip

griežtai kaip Lietuvoje ribojamas pilietybės išplėtimas – Estija, Austrija ir Japonija.

„Pilietybės referendumas yra labai svarbus ne tik mūsų diasporai, kurios mes turime daugiau nei 1 mln. lietuvių kilmės asmenų, gyvenančių užsienyje, bet ir pačiai Lietuvai. Mūsų žmonės, kurie gimimu gali išsaugoti mūsų valstybės pilietybę, yra ir nacionalinio saugumo klausimas. Kodėl? Todėl, kad karo Ukrainoje metu pamatėme, kad tie, kurie turi ir tos valstybės, ir mūsų valsty-

bės pilietybes, buvo stipriausi lobistai, stipriausi gynėjai ir stipriausi įtakos darytojai tose valstybėse, kad padidintų paramą Ukrainai”, – sakė D. Asanavičiūtė.

„Daugybė lietuvių, išsibarsčiusių po visą pasaulį, laukia ne tik paties referendumo dėl galimybės išsaugoti Lietuvos pilietybę, įgijus kitos šalies pilietybę. Daugybė jų laukia sėkmingo rezultato. Raginu šiandien kolegas balsuoti už šį referendumą, už galimybę mūsų bendrapiliečiams tapti ir kitos šalies piliečiais, stovėti toje šalyje abiem kojomis ant

žemės ir jaustis pilnaverčiais tos šalies piliečiais. Tuo pačiu suteikiant jiems galimybę panorėjus grįžti į Lietuvą, išsaugojant ir Lietuvos Respublikos pilietybę. Aš kviečiu balsuoti už vieningai ir siųsti aiškią žinutę visiems pasaulio lietuviams”, – pritarti projektui kvietė Seimo narys Andrius Bagdonas.

Nutarimui „Dėl privalomojo referendumo dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo paskelbimo” (projektas Nr. XIVP-2578(2) pritarė 111, nė vienas nebalsavo prieš, susilaikė 5 Seimo nariai.

LRS

PROJEKTAS „ŠAKNYS“ KVIEČIA KARTU TVARKYTI LIETUVIŲ KAPINES

JAV Lietuvių Bendruomenė kartu su JAV Lietuvių jaunimo sąjunga Lietuvių fondo remiama tęsia projektą „Šaknys“. Ieškome energingo lietuvių kilmės jaunimo! Projekto metu jaunimas ieškos ir tvarkys senas JAV lietuvių kapines ir kartu su kitais komandos nariais diskutuos lietuviško paveldo išsaugojimo bei lietuviškosios tapatybės temomis. Projektas „Šaknys“ suteiks jaunimui galimybę geriau susipažinti su JAV lietuvių bendruomenės istorija, savo šaknimis ir lietuvišku paveldu, užmegzti naujas pažintis. Šiais metais ekspedicija vyks Pensilvanijoje liepos 30 - rugpjūčio 2 d. Amerikos-Lietuvių diasporai (30+) ir rugpjūčio 2 - 6 d. jaunimo komandai (18-30 metų). Jei domitės, kviečiame užpildyti anketą iki birželio 10 d. Anketoje rasite daugiau informacijos apie projekto tikslus, apimtį ir programą - anketą rasite adresu

<https://forms.gle/A6tvWPM25jXdih6u9>

Daugiau informacijos el.

paštu javljssvaldyba@gmail.com

The Lithuanian American Community and the Lithuanian American Youth Union continue the „Roots“ project thanks to the support of the Lithuanian Foundation. We are looking for energetic young people of Lithuanian-American descent! **The project will take place in Pennsylvania from July 30 to August 2, 2023. The project will be open to the American-Lithuanian Diaspora (30+) and the youth team (18-30 years old) from August 2 - 6. If you are interested, please fill in the form before June 10.**

During the project, the youth will search for and clean up an old Lithuanian-American cemetery, and, together with other members of the team, will discuss the preservation of Lithuanian heritage and Lithuanian identity. The Roots project will give young people an opportunity to learn more about the history of the Lithuanian-American community, their roots, and

TAPKITE SAVANORIU ŠIAIS METAIS!

Dirbkite gamtoje su kitais jaunais Lietuviais susipažinti su JAV Lietuvių bendruomenės istorija Pensilvanijos valstijoje, šaknimis, lietuvišku paveldu bei lietuviškos tapatybės temomis

Užpildykite anketą mūsų bio!

Lithuanian heritage, and to make new friends.

For more information about

the project's goals, scope, and program, please check address <https://forms.gle/A6tvWPM25jXdih6u9>

A6tvWPM25jXdih6u9
JAV Lietuvių Bendruomenės informacija

TAUTOS ŠVENTĖS KLIVLENDE

Mūsų šalies istorija turtinga svarbiomis ir vertomis, minėtinomis datomis. Vasario 16-ji, mums primena, kokia svarbi laisvė. Tai žodis, be kurio šiandienos lietuvis nebeįsivaizduoja savo gyvenimo. Š.m. Vasario 16-os rytas lietingas, tačiau šventinis. Klivlendo miesto centre, prie savivaldybės, plevėsavo trispalvė. Taip miesto vadovai pasveikino mūsų šalį su švente. Ohio sostinėje Columbus,

LR Garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė, Jūrėtė Phillips su grupe studentų iš Ohio State Universiteto, prie Kapitoliaus iškėlė Lietuvos vėliavą.

Kokia svarbi ši istorinė data Lietuvos istorijoje, Šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje mokytojai mokiniams paruošė įspūdingą projektą. Buvo paruošti įvairūs stendai, kiekviename iš jų atskira Lietuvos istorijos dalis. Šis

lituanistinės mokyklos projektas suteikė vaikams daug įspūdžių, žinių, o svarbiausia visi patyrė daug emocijų.

Vasario 18 d. saulėtas rytas. Diena pavasariškai graži, tačiau žvabokas vėjas priminė, kad tai žiemos mėnuo. „Visų Sielų“ kapinėse, LR Garbės generalinė konsulė I. Bublienė, JAV LB Klivlendo valdybos nariai pagerbė ir prisiminė Lietuvos Prezidentą Antaną Smetoną, Nepriklausomybės akto signatarus. A. Smetonos

Signatarų klubo įgaliotinis Andris Dunduras gražiai pristatė, koks A. Smetonos istorinis įnašas Lietuvos politiniame gyvenime. Prie kapo, pagerbiant Prezidento atminimą, garbingi svečiai JAV LB krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius ir LR Garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė padėjo gėlių puokštes.

Sekanti Vasario 16-osios šventinė diena prasidėjo prie Šv. Kazimiero parapijos, žuvusių už Lietuvos laisvę kareivių paminklo. Susirinkusieji sugiedojo valstybinius Jungtinių Amerikos Valstijų ir Lietuvos Respublikos himnus. Pakelė valstybines vėliavas. JAV LB Klivlendo pirmininkas Algis Gudėnas ir LR Garbės generalinė konsulė Ingrida Bublienė padėjo gėlių vainiką.

Nuo paminklo pajudėjusi eiseną į Šv. Kazimiero šventovę. Šventas Mišias už Lietuvos laisvės gynėjus, atlaikė klebonas J. Bacevičius ir kun. A. Morkūnas. Šv. Mišiose dalyvavo Cleveland Ward8 miesto Tarybos narys Michael D. Polensek. Pasibaigus šv. Mišioms, giedant „Lietuva brangi“, buvo išneštos valstybinės vėliavos.

Kultūrinė šventės dalis vyko Lietuvių namų viršutinėje salėje. Susirinkusius šventės svečius pasveikino JAV LB Klivlendo pirmininkas Algis Gudėnas, LR Garbės generalinė konsulė Ingrida

Bublienė, JAV LB krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius. Programą atliko kanklininkė Simona Smirnova ir Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokiniai paruošti mokytojos Eigintos Taraškevičienės. Simona žavėjo visus savo talentu ir keletą dainų sudainavo su Augiu Dicevičiumi.

Minėjimas nufilmuotas ir video įrašas idėtas **ClevelandPeople.Com** tinklalapyje, kur JAV ir Klivlendo visuomenė turi progą pamatyti mūsų šventę.

Atkurtos Lietuvos Nepriklausomybės šventė - Kovo 11-ąją - sutiksime šventiškai. Lietuvių namų salėje turėsime galimybę išvysti filmą „Kelionės namo.“

Nuostabu, kad Vasario 16-sios ir Kovo 11-sios šventės minimos Lietuvoje ir visame pasaulyje - išeivijoje. Drąsiai galime pasakyti: Lietuva yra visur, kur plaka lietuvių širdis...

Nomeda Vucianis, JAV LB Klivlendo apylinkės valdybos narė kultūriniais reikalais

Pastaba: „Dirvos“ laikraštis š.m. kovo 7 d. 7 psl. spausdino Algirdo V. Matulionio straipsnį pavadinimu „Blėstanti šventė“. Laikraščio skaitytojai iš Klivlendo pasipiktino tokiu Vasario 16-osios aprašymu ir atsiuntė savo.

Nuoširdus ačiū už informaciją. „Dirvos“ redakcija

Prie prezidento Antano Smetonos kapo (iš kairės): Ricardas Sirvinskas, JAV LB Ohio apygardos pirmininkas, Virginija Motiejūnienė, JAV LB Klivlendo apylinkės valdybos narė, Algis Gudėnas, JAV LB Klivlendo apylinkės pirmininkas, Arvydas Urbonavičius, JAV LB krašto valdybos pirmininkas, Nomeda Vucianis, JAV LB Klivlendo valdybos narė, Ingrida Bubline, LR Garbės generalinė konsulė, Sondra Vaicikauskienė, JAV LB Klivlendo valdybos narė.

A. Dunduro nuotr.

PIRMASIS AMERIKOS LIETUVIŲ VIZITAS PAS JAV PREZIDENTĄ V. VILSONĄ LIETUVOS REIKALAIS

VDU PROFESORIUS JUOZAS SKIRIUS

Woodrow Wilsonas ir Editha Wilson.

AP

Prieš 105 metus JAV lietuvių politiniame gyvenime įvyko lūžis – pirmą kartą išeivijos istorijoje lietuviams pavyko gauti priėmimą pasikalbėjimui su prezidentu Woodrow Wilson'u. Susitikimas įvyko 1918 m. gegužės 3 d. Baltuosiuose rūmuose Vašingtone. Tas faktas rodė, kad JAV administracija pripažįsta Amerikos lietuvių ir jų organizacijas, kaip politinį svorį turinčią JAV visuomenės dalį. Tai buvo ne tik išeivijos aktyvios veiklos, bet ir jau aprašyto vieningo Amerikos lietuvių Visuotinio seimo, įvykusio Niujorke 1918 m. kovo 13-14 d.d., rezultatas. Lietuvių vizitą Baltuosiuose rūmuose ir Lietuvos klausimą plačiai išgarsino JAV spaudos. JAV lietuvių dienraštis *Draugas* gegužės 9 d. numeryje rašė: „Amerikos laikraščiai Lietuva galop „atrado“ ir susidūrė su tuo faktu, kad Amerikoje esama nemenko lietuvių judėjimo. Ir ne tik tai. Lietuva ir lietuvių tauta atsidūrė pasaulinės politikos sukūryje“¹.

Kodėl reikėjo susitikti su JAV prezidentu?

Kaizerinė Vokietijos vyriausybė 1918 m. kovo 23 d. pripažino Lietuvos valstybingumą ne Vasario 16 d. akto, bet 1917 m. gruodžio 11 d. akto pagrindu, kuris „prirakino“ Lietuvą prie Vokietijos. Lietuvos padėtis – taip, kaip tarkime Bavarijos ar Saksonijos statusas Vokietijos imperijos sudėtyje. Tai prieštaravo JAV lietuvių lozungams. Jie tą pripažinimą suprato ir kaip monarchijos reikalavimą Lietuvai, ir tuo pačiu pajautė, kad lietuviams iškilo grėsmė susikompromituoti JAV vyriausybės, kuri kariavo su Vokietija, akyse.

Siekdama pasukti įvykių eigą sau naudinga kryptimi, 1918 m. balandžio 26 d. JAV lietuvių katalikų politinės organizacijos *Amerikos lietuvių tautos tarybos* (toliau – ALT) vadovai kreipėsi į JAV Valstybės departamentą, prašydama pripažinti Lietuvos nepriklausomybę, kad tokiu būdu būtų sustabdytas Vokietijos kišimasis į politinius Lietuvos reikalus. Tačiau amerikiečiai nesiruošė tokių prašymų tenkinti, nes vokiečiai dar buvo stiprūs, o Lietuvos nepriklausomybė, kaip rašė istorikas Antanas Kučas, gyvavo tik popieriuje². Be to, *Lietuvos krašto tarybos* (toliau – LKT) veikla, kuri

priklausė nuo okupantų vokiečių malonės, buvo pagrindas Vakaruose ją laikyti kaip provokišką, kaip vokiečių talkininke. Tačiau tai buvo neteisinga. Vien jau tai, kad LKT išdrįso skelbti Vasario 16 d. aktą, kuris tuo metu dar nebuvo užsienio reikiamai įvertintas, daug ką sako. O to meto LKT sudėtingos padėties, bandymų laviruoti ir priimti laikinus kompromisus, deja nesuprato ar nenorėjo suprasti Vokietijos priešininkai. Tuo iš dalies ir galima paaiškinti JAV valdžios nenorą atsakyti į ALT siunčiamus raštus, memorandumus ir pan. Tokia neaiški padėtis dar labiau kurstė JAV lietuvių vadovų aktyvumą kuo greičiau išgauti JAV pritarimą Lietuvai ir tokiu būdu paveikti kitas Antantės valstybes (Prancūziją, Didžiąją Britaniją, Italiją) palankiau žiūrėti į LKT siekius būti nepriklausomiems.

Balandžio 30 d. – gegužės 3 d. Vašingtone vyko skubus ALT suvažiavimas, į kurį buvo deleguotas ir *Amerikos lietuvių tautininkų tarybos* (toliau – ALTT) atstovas redaktorius Karolis Račkauskas-Vairas. Suvažiavime pastebėta, kad Antantės bei JAV tylėjimas ir Lietuvos klausimo ignoravimas verčia Europos lietuvių „linkti“ į Vokietijos pusę. Įvertinus situaciją Lietuvoje

buvo nutarta dėti pastangas suorganizuoti didelį judėjimą už nepriklausomą ir demokratinę Lietuvą, padarant JAV viso šio judėjimo centru. Be to, nutarė siųsti į Šveicariją savo delegatą, kuris paveiktų LKT atstovus labiau pasisakyti Antantės naudai. Suvažiavimas priėjo prie išvados, kad be JAV vyriausybės garantijos, jog ji pritaris Lietuvos valstybingumui, nebus galima suaktyvinti ir Lietuvos gyventojus pasipriešinti vokiečiams³. Tuo tikslu suvažiavimas nutarė kreiptis tiesiai į JAV prezidentą, motyvuojant dar ir tuo, kad JAV armijoje, kuri karegina demokratiją, tarnauja virš 25 tūkstančius lietuvių. Siekiama tuo parodyti ir JAV lietuvių bendruomenės svarbą valstybei.

JAV lietuvių delegacija Baltuosiuose rūmuose.

Priėmimą pas prezidentą išrūpinti išeivijos lyderiai pavedė advokatui Baliui F. Mastauskui, kuris turėjo pažinčių JAV politiniuose sluoksniuose. Pradžioje prezidentas V. Vilsonas nenorėjo lietuvių priimti (motyvas – negaluoja, mat nusidėgino ranką) ir juos gegužės 2 d. nukreipė pas George Creel'į, Viešosios informacijos komiteto vedėją. Lietuviams kilo įtarimas, ar tik nebus prezidento liga „diplomatiska“, atseit prezidentas nori išsisukti nuo delegacijos priėmimo. Bet B. Mastauskas, kaip prisiminė dalyviai, nesnaudė. Panaudojo visus savo turimus sostinėje kontaktus, kad delegacijai nereikėtų grįžti namo nepasimačius su prezidentu⁴.

B. Mastauskas pats pasimatė su G. Creel'u, kuris susitiko ir su visą lietuvių delegaciją. Jis, po susitikimo tuoju kreipėsi į prezidentą rekomenduodamas lietuvius, kaip didelio dėmesio vertų žmonių grupę, priimti audiencijai⁵. Be to, lietuviai dar apsilankė pas p. Philips'ą, JAV Valstybės departamentą valdininką, atsakingą už Rytų Europos tautų reikalus. Išklausęs lietuvių paaiškinimus, jis pareiškė savo pritarimą ir pažadėjo tuoju asmeniškai pakalbėti su prezidentu. Viso to pasekoje prezidentas W. Wilson'as, pasirišęs kairę ranką, gegužės 3 d. 14.30 val. po pietų priėmė B. Mastausko vadovaujamą JAV lietuvių delegaciją. Delegacijoje dalyvavo 17 žmonių, pagrindu ALT nariai. Jų tarpe buvo

ir vienas ALTT atstovas K. Račkauskas-Vairas bei dvi moterys: A. Nausėdienė ir M. Kižiūtė. Be lietuvių pas prezidentą dar dalyvavo G. Creel'as ir rašytojas Irvin'as. Visas vizitas užėmė 15 minučių⁶.

Atneštą Memorandumą angliškai perskaitė kunigas Jonas J. Jakaitis, pabrėždamas, kad jie atstovauja beveik 1 milijoną JAV lietuvių, ištikimų JAV piliečių; kad JAV armijoje tarnauja daugiau nei 25 000 lietuvių, kurių didesnė dalis išėjo savanoriškai tarnauti. Pažymėjo, kad „per amžius Lietuva troško būti neprigulminga“ ir prašė, kad prezidentas Lietuvai suteiktų nepriklausomybę ir užtikrintų jos teritorinę vienybę, kad ir Lietuva, kaip Lenkija, būtų įjungta į JAV sudarytą 14 punktų taikos programą⁷. Prezidentas V. Vilsonas išklausęs, pasakė 6 minučių trumpą, bet palankią lietuviams kalbą – išreiškė užuojautą lietuvių reikalams ir jų viltims. Tačiau kalboje aiškaus nieko jiems nepamėgė, nes, anot jo, lietuvių norai priklausys nuo Antantės pergalės ir kad bus atsižvelgta į tautos padėtį bei susidariusias aplinkybes. Tiesa, užsiminė, jog pasirūpins Lietuvos reikalais, pavesdamas juos išstudijuoti specialistams profesoriams (tokia komisija buvo sudaryta, o jos pirmininku paskyrė Harvardo universiteto Rytų Europos istorijos profesorius dr. Frank A. Golder'į)⁸. Vienas JAV lietuvių veikėjas dr. Matas Vinikas, įvertindamas prezidento pasisakymą, pažymėjo, jog amerikiečiai lietuvių taryboms davė suprasti, kad JAV palankumas bus pasiektas tik tuomet, kai lietuvių tauta atsikratys visos vokiečių įtakos, stos į kovą su jais ir pakeis dabartinę – provokišką LKT naują, sąjungininkams palankią⁹. Nežiūrint tai, patį faktą – priėmimą Baltuosiuose rūmuose – lietuviai vertino labai teigiamai, su palankia ateities perspektyva. Štai JAV lietuvių liberalus savaitraštis, artimas tautininkams, *Lietuva*, gegužės 10 d. numerio pirmame puslapyje, didesnėmis raidėmis atspausdino: „Wilsonas žada remti Lietuvos Nepriklausomybę“¹⁰.

Kas toliau?

Po apsilankymo pas prezidentą JAV lietuvių politinėje veikloje pastebima sustiprėjusi antivokiška propaganda. JAV lietuviai mėgino paneigti, ir gana sėkmingai, Lietuvos visuomenės veikėjų tariamą provokišką poziciją. O tam reikėjo sustiprinti JAV lietuvių informaciją Vašingtone – reikėjo greičiau spręsti Vykdomojo komiteto galuti-

nį suformavimą ir veikimą, išplėsti jau dirbanti sostinėje JAV lietuvių katalikų *Lietuvių informacijos centrą*. Reikėjo skubiai parengti platų Memorandumą Lietuvos nepriklausomybės klausimu ir jį įteikti visų užsienio valstybių ambasadoms Vašingtone. Be to, išeivijos vadai apsisprendė siųsti į Šveicariją ALT ir ALTT atstovų delegaciją, kuri Europos lietuvių veikėjus įkalbėtų aiškiau pasisakyti prieš Vokietiją, o Antantės ir neutralių šalių atstovus informuoti apie lietuvių antivokišką orientaciją ir norą kurti savo nepriklausomą valstybę. Tiesa, viso to įgyvendinimui reikėjo nemažai piniginių lėšų. Taigi, iškilo kitas svarbus uždavinys – kuo daugiau surinkti aukų išeivijoje. Spaudoje buvo rašoma: „Tautiečiai! Nieko nelaukdami kiekviena kolonija suorganizuokite L. Neprigulmybės Fondo skyrius. Kiekvienas prigulintis žmogus turi mokėti į jį po dolerį (o kas negali, tai nors po pusę dolerio) ar daugiau kas mėnesį (...) Tas mokestis neilgai reikės mokėti, kol karas pasibaigs“¹¹. Tenka pažymėti, kad išeivija, patriotiniais sumetimais ir užjausdami savo senąją Tėvynę, aukėjo gausiai. Aukų užteko ne tik JAV lietuvių politinei veiklai, bet ir pradinei paramai Lietuvos valstybės reikmėms.

1. Amerikos spauda apie Lietuvą. *Draugas*. 1918, gegužės 9, nr. 110, p. 2.
2. Kučas A. *Amerikos lietuvių istorija*. Boston, 1971, p. 356.
3. Lietuvių Audiencija pas Prezidentą. *Lietuva*. 1918, gegužės 17, nr. 20, p. 2.
4. Didžioji ir vieningoji JAV lietuvių veikla 1918 metais. Iš Leonardo Šimučio atsiminimų. *Draugas* (Trečioji dalis). 1968, vasario 17, nr. 41, p. 2.
5. Kučas A. *Amerikos lietuvių istorija*. Boston, 1971, p. 356.
6. Lietuvių Audiencija pas Prezidentą. *Lietuva*. 1918, gegužės 17, nr. 20, p. 2.
7. Lietuviai pas Prezidentą. *Darbininkas*. 1918, gegužės 7, nr. 49, p. 1.
8. Liulevičius V. *Išeivijos vaidmuo nepriklausomos Lietuvos atkūrimo darbe*. Chicago, 1981, p. 150.
9. Skirius J. *JAV lietuvių darbais Lietuvai 1918-2018 metais*. Vilnius, 2018, p. 38.
10. *Lietuva*. 1918, gegužės 10, nr. 19, p. 1.
11. Musų šio momento svarbiausis reikalas... *Vienybė Lietuvninkų*. 1918, gegužės 15, nr. 20, p. 5.

2023 M. BIRŽELIO 17 D. /
JUNE 17, 2023

JUVENTUS - 2023

LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ FESTIVALIS LITHUANIAN FOLK DANCE FESTIVAL

1:00 P.M.
CLEVELAND STATE UNIVERSITY
BERKMAN HALL AUDITORIUM
1899 E. 22ND ST. - CLEVELAND OH

Juventus IV – per 200 šokėjų, atostovaujantys penkis kraštus iš Pietų Amerikos, Europos ir Šiaurės Amerikos, suruoš nepamirštamą tautinių šokių festivalį Clevelande, šeštadienį, birželio 17 d., 1 val. p.p. Berkman Hall Auditorium, Cleveland State Universitete. Šis spektaklis ruošiamas Clevelando šokių kolektyvo „Švyturys“, kuris šįmet švenčia 20-ąjį jubiliejų. Svečiai šokėjai atkeliauja iš Argentinos, Kanados, Toronto, Stokholmo, Kauno, Plungės, Čikagos ir Lemonto.

Daugelio kraštų tautiniai šokiai pavaizduoja gamtą, šventes, meilės kerus, senovės darbus, amatus ir papročius, taigi ir Juventus IV festivalio šokiai žiūrovus nustebins įvairiais, spalvingais ir nuotaikingais šokiais, kai kuriuos šokdami kartu, ir kai kuriuos šokant atskiromis grupėmis. Šokių kūryboje matysim Argentinos „Nemuną“ šokant „Pempel, Pempel“, o Stokholmo, Švedijos,

„Baltijos“ kolektyvas, kuris irgi šįmet švenčia 20-ąjį jubiliejų, mums sušoks mylimą „Gumbinę“. Iš Lietuvos, Kauno grupė „Ratelinis“ ir Plungės „Suvartukas“ pristatys šokius, susijusius su senoviniais amatais ir kaimo darbais – „Puodžius“ ir „Kubilas“. Tęsiant darbų šokių pyne, „Kūlimo šokį“ šoks „Spindulio“ grupė iš Lemont, ir „Trys Siūleliai“ šokį, vaizduojantį linelio kelionę, pristatys šokėjos iš Čikagos „Grandies“ grupės. Aišku, sunkiems darbams pasibaigus, reikia pasidžiaugti – „Galalių Gegužinę“, „Šelmių Polką“, „Gyvatarą“ – šoks kartu Cleveland „Švyturio“ ir Čikagos „Suktinio“ šokėjai, o į „Linksmapolkę“ įsijungs ir patys jauniausieji, 3-7 metų amžiaus šokėjai.

Vakaro pokylyje dalyvis pralinksmins Lietuvos estrados žvaigždės Jeronimas Milius ir Karina Krisko. Gros iš Toronto ir iš Kauno atvyksiančios kapelos, ir gerai

pašįstamas muzikantas Augis Decevičius, bei bus proga kartu padainuoti seniai girdėtas, bet labai smagias stovyklines dainas.

Pasibaigus Clevelando Juventus IV festivaliui, grupės iš užjūrio kartu su „švyturiečiais“ keliaus į Toronto, vasaros šventę, „Gintarinės Joninės“.

„Švyturio“ šokių kolektyvas, vadovaujamas Aušrinės Širvinskienės ir Eglės Žukauskienės, įsikūrė 2003-aisiais metais, jo gretose yra šokę keli šimtai šokėjų, jauniausių nuo 3-jų metų, iki studentų ir suaugusių grupių, kurie pastaraisiais metais dalyvavo 2022 m. Argentinos šokių šventėje „Ten, Kur Nemunas Banguoja“. Vadovės džiaugiasi ir didžiujasi, kad per 20 metų šokėjai yra susipažinę ir užmezgę daug draugysčių su bendraamžiais iš įvairių kitų vietovių.

„Švyturys“ kviečia visus skubiai įsigyti bilietus į festivalį ir banketą, lengviausiai

užsisakyti per „juventus2023.eventbrite.com“, ir sekti žinias Juventus2023.com tinklalapyje.

Vilija Nasvytis Klimas,
tel. 216780-2427, el. paštas
Vilija@nasvytis.com, tinklalapis
Juventus2023.com

Juventus IV -

International Folk Dance
Festival in Cleveland, OH,
Berman Hall Auditorium,
Cleveland State University,
Cleveland, OH

**Saturday, June 17,
2023, 1:00PM**

Over two hundred

Lithuanian folk dancers representing five countries are participating in the 4th Lithuanian Folk Dance Festival in Cleveland on June 17, 2023 at the Berkman Hall Auditorium of Cleveland State University. **Juventus IV** is sponsored by the Cleveland Lithuanian Folk Dance Group "Švyturys", "The Beacon", now celebrating their 20th anniversary. Juventus IV will include groups from Sweden, Lithuania, Argentina, Canada, and the USA. Tickets start at \$25 and are available at Juventus2023.eventbrite.com

TARPTAUTINIS POEZIJOS FESTIVALIS „POEZIJOS PAVASARIS 2023“

Tarptautinis poezijos festivalis „Poezijos pavasaris“ ištikimiausius gerbėjus ir skaitytojus gegužės 14–28 d. kvietė net į 132 renginius visoje Lietuvoje, Lenkijoje, Šveicarijoje, JAV, Vengrijoje, o virtualūs tiltai suteikė galimybę susitikti su poetais, gyvenančiais Jungtinėse Amerikos Valstijose, Danijoje, Meksikoje, Vokietijoje.

Poezijos pavasaris – kasmetinis tarptautinis poezijos festivalis, kurį organizuoja Lietuvos rašytojų sąjunga ir Rašytojų klubas. Jame savo kūrybą skaito Lietuvos ir užsienio poetai, dalyvauja aktoriai, dainininkai, muzikantai, dailininkai. Festivalis rengiamas kasmet nuo 1965 m. pradėtas rengti pažymint poetės Salomėjos Nėries 20-ąsias

mirties metines. Pirmojo poezijos pavasario iniciatorius ir pirmasis laureatas – Justinas Marcinkevičius. Renginio simbolis – Stasio Krasausko „Poezijos paukštė“. Per keletą dienų įvyksta apie penkiasdešimtys susitikimų. Susitikimai vyksta įvairiuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose. Kasmet rengiama poetų konferencija, kurioje poetai ir kritikai diskutuoja apie įvairias literatūrinio pasaulio aktualijas. Tradiciniu tapo moksleivių poezijos vakaras bei neformalus skaitymai „Eilėraščiai per naktį“. Festivalio išvakarėse išleidžiamas naujų eilėraščių, poezijos vertimų ir esė apie literatūrą almanachas „Poezijos pavasaris“. Festivalio dienomis pagerbiami ryškiausi praejusių metų poetai, įteikiami prizai už poezijos vertimus į lietuvių kalbą, už lietuvių poezijos vertimus į kitas kalbas, už svariausią debiutą almanache, pagerbiamas aktorius poezijos skaitovas.

Š.m. festivalyje buvo įteiktos literatūrinės Salomėjos Nėries, Jono Aisčio, Zigmo Gėlės premijos Vilniaus miesto mero premija ir „Poezijos pavasario“ rengėjų premija už geriausią poezijos knygą vaikams. Be premijų, kūrėjai buvo apdovanoti įvairiais prizais – už eseistiką almanache, už lietuvių ir už pasaulio poezijos vertimus, už literatūros sklaidą, aktoriui skaitovui buvo įteiktas Laimono Noreikos prizas ir kita.

Rašytojų klubas išleido almanachą „Poezijos pavasaris 2023“ su kompaktine plokštele. Almanachą sudarė poetai Kornelijus Platelis. Užsienio poetų kūryba rūpinosi poetė Indrė Valantinaitė. Kompaktinę plokštelę „Poezija ir balsas 2023“ parengė poetai Mindaugas Nastaravičius. Almanacho dailininkė – Deimantė Rybakovienė.

Gegužės 26-ąją Kaune, Maironio lietuvių literatūros muziejaus kiemelyje, vainikuotas 2023-ųjų „Poezijos pavasario“ / Maironio premijos

laureatas poetas, dramaturgas, vertėjas, fotomenininkas **Julius Keleras**. Laurai jam skirti už 2022 metais pasirodžiusių eilėraščių rinkinį „Virtuvėlė pilna Ukmergės“.

Festivalyje buvo nepamiršti ir lietuvių literatūros klasikai (Sigitas Geda, Anzelmas Matutis, Jonas Aistis, Bronė Liniauskienė, Stasys Jonauskas, Vladislovas Sirokomlė, Henrikas Radauskas, Liūnė Sutema, Henrikas Nagys ir kiti), jų sukaktys, poezija skambėjo rašytojų tėviškėse, memorialinėse sodybose, muziejuose: Prienų, Alytaus Skuodo, Kaišiadorių, Kauno, Radviliškio, Šiaulių, Vilkaviškio ir kituose rajonuose. Didžioji dalis festivalio renginių vyko atvirose erdvėse: aikštėse, skveruose, parkuose, soduose, bibliotekų kiemeliuose, sodybose ir kitur. Džiaugiamės, kad į festivalį aktyviai įsitraukė ir pati jauniausia poetų karta.

Festivalio gerbėjai, negalėję atvykti į festivalio renginius, turės galimybę dalį jų matyti Poezijos pavasario ir Rašytojų klubo Facebook paskyroje.

Tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ rengėjai – Rašytojų klubas ir

Lietuvos rašytojų sąjunga.

Tarptautinį poezijos festivalį „Poezijos pavasaris“ finansuoja Lietuvos kultūros taryba.

Informacinis rėmėjas LRT.

Ne vienus metus vyksiantis tarptautinis festivalis „Poezijos pavasaris“ ir vėl džiugino Rumšiškėse.

Nuo 2004 m. Rumšiškėse kasmet įteikiama Kaišiadorių rajono savivaldybės Jono Aisčio literatūros premija, kuri skiriama už Jono Aisčio kūrybos tyrinėjimą ir sklaidą bei už aistiškos lyrizmo dvasios puoselėjimą poetinėje kūryboje.

2023 m. Kaišiadorių rajono savivaldybės Jono Aisčio literatūros premija (1000 eurų) už aistiškos lyrizmo dvasios puoselėjimą poetinėje kūryboje skiriama **Antanui Šimkui** už eilėraščių knygą „Vakaras dega“ (Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2022).

Premija buvo įteikta 2023 m. gegužės 24 d., „Poezijos pavasario 2023“ metu Rumšiškių kultūros centro kiemelyje.

LRT, Rumšiškių kultūros centras

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO GITANO NAUSĖDOS KALBA VILNIAUS ARKIKATEDROJE BAZILIKOJE PO ŠV. MIŠIŲ UŽ A. A. ALMĄ ADAMKIENĘ

Lietuvos Prezidentas Gitanas Nausėda. ltp.lt

Gerbiamas Prezidente Valдай Adamkau, Poniaš Almos artimieji ir draugai, Brangūs Lietuvos žmonės, šiandien mes atsisveikiname su nepaprasto ryškumo asmenybe, kokios ilgą laiką Lietuvoje nebuvo – ir dar turbūt ilgai nebus. Apdovanota ilgu, gražiu ir

turingu gyvenimu, ponია Alma Adamkienė ji visą sėmė, kad galėtų dosniai aukoti kitiems. Pirmiausia – savo sutuoktiniui, kurį su begaline meile ir ištikimybe palaikė ir rėmė ilgus viešosios veiklos metus, su kuriuo dalinosi visais rūpesčiais ir vargais. Daugeliui mūsų sunku būtų net įsivaizduoti gražesnę santuokinės

dermės pavyzdį nei tas, kurį savo šeimoje įkūnijo Alma ir Valdas Adamkai. Ne mažiau svarbi buvo ponios Almos auka Lietuvai – savo gimtajai šaliai, kurios ji buvo netekusi, kad galiausiai vėl atgautų po pusę amžiaus trukusio išsiskyrimo. Sugrįžusi į Lietuvą, ponია Alma ją nušvietė kitų, laike ir er-

dveje nutolusių, pasaulių šviesa. Visuomenei, tamsiais okupacijos metais netekusiai dvasios elito ir daugelio moralinių orientyrų, ji dovanojo ne tik vakarietišką laisvės ir žmogiškojo orumo pojūtį, bet ir išsaugotą gyvą tarpukario Lietuvos atminimą. Dovanojo prigimtine eleganciją ir autentišką pagarbą kiekvienam žmogui, kurio taip stokojo amžių sandūros Lietuva. Dar ilgai atminsime ponios Almos pastangas kurti naują – teisingesnę, gražesnę ir taurėsnę – tikrovę. Atminsime jos vaidmenį Lietuvoje diegiant labdarystės tradicijas, nuoširdžiai rūpinantis beglobių ir apleistų vaikų ateitimi. Kad ir kur pasisukdavo, kad ir ko imdavosi ponია Alma, visur aplinkui tarsi dykumos gėlės po lietaus kilo ir skleidėsi Lietuvos žmonių dvasia. Kiekvienas, susidūręs su ponია Alma, negalėjo atsispirti jos išminčiai, nuoširdumui ir asmeniniam žavesiui. Turėdamas neįkainojamą galimybę bendrauti su ponია

Alma, bėgant metams pastebėjau, kad ji labai priminė mano paties mamą. Tokia traputė, lengva, bet savo dvasia nepaprastai stipri. Gebanti išklaudyti, atjausti, parodyti dėmesį. Nepakanti neteisybei, pasiryžusi ne žodžiais, o darbais sklaidyti tamsą, įveikti visas pasitaikančias kliūtis. Tuo pat metu – tokia kukli, atrodytų, pasirengusi ištirti, kad tik neapsunkintų kitų. Ponia Alma nepaprastai daug pasiekė tiek šeiminiame, tiek ir visuomeniniame gyvenime, bet visada išliko gražiausių dorybių įsikūnijimu. Dabar, kai jos nebėra tarp mūsų, mums visiems bus gero, kai sunkiau. Nuo šiol Lietuvoje bus vienu spindulėliu mažiau šviesos, kilnumo, prigimtino dvasios aristokratiškumo. Tačiau mes visi, paliesti ir pakylėti ponios Almos gyvenimo dovanos, ir toliau su dėkingumu liudysime tiesas, kuriomis ji taip nuoširdžiai tikėjo. Tegul nuo šiol ją lydi amžinoji šviesa. **Prezidento komunikacijos grupė**

PREZIDENTO VALDO ADAMKAUS PADĖKOS ŽODIS

2023 m. gegužės 24 d. Nuoširdžiai dėkoju visiems, kurie mintimis, malda ar asmeniškai į paskutinę kelionę palydėjo Almą Adamkienę. Jos ilgametis darbas savo valstybei ir tautai, Jos rūpestis, globa, žmogiškoji šiluma, da-

lyta Lietuvos žmonėms, rado atgarsį daugybėje širdžių. Ir jeigu šiandien Lietuvoje daugiau šviesos ir tarpusavio pasitikėjimo, daugiau meilės ir vilties, tai – ir neabejotinas Almos nuopelnas. Ji netaupė savęs, negailėjo fizinių ir dvasinių jėgų šalies dabarčiai ir

ateičiai. Šiandien gera žinoti, kad vaikai, kurie buvo gydomi Almos Adamkienės fondo lėšomis, mokėsi fondo rūpesčiu suremontuotose mokyklose ir skaitė fondo dovanotas knygas, užaugo ir jau patys dalijasi gerumu ir žmogiškąja šiluma.

Tai niekada nenuvertėja ir niekada nesibaigia. Tai lieka kaip pagarba asmenybei, kuri švietė žmogiškumu ir kilniais darbais. Tai lieka ne vien kaip gražūs žodžiai, šiandien skiriami Almos Adamkienės atminimui. Ačiū visiems, ištarusiems šiuos žodžius. Jūsų dėmesys

ir atjauta, kiekvienas šiltas prisiminimas ir šviesaus buvimo paliudijimas, kiekviena Jūsų užuojauta, skirta man ir Almos artimiesiems, lieka labai brangūs ir šią sunkią valandą suteikia daug paguodos. Ačiū Jums, brangieji. **Prezidentas Valdas Adamkus**

PARTIZANŲ PAGERBIMO, KARIUOMENĖS IR VISUOMENĖS VIENYBĖS DIENA UŽPALIUOSE

Šiais metais sukanka 75 metai nuo masinio Lietuvos gyventojų trėmimo į Sibirą. 1948 metų gegužės 22 – 23 dienomis vykdyta operacija kodiniu pavadinimu „Vesna“ (pavasaris). Didžioji dalis iš Lietuvos tuo metu tremiamų žmonių pateko

į Krasnojarsko kraštą dalis – į Irkutsko sritį, kiti – į Buriatijos – Mongolijos autonominę sritį. Pirmąją masinę tremtį Lietuva patyrė 1941 metų birželį. Gegužės trečiasis sekmadienis (šeštadieni) minima Partizanų pagerbimo, kariuome-

nės ir visuomenės vienybės diena. Ši tradicija susijusi su tarpukariu gyvavusia Kariuomenės ir visuomenės susiartinimo diena. Pirmą kartą tokia šventė surengta 1935 metais, trečiąjį mėnesio sekmadienį, kuri buvo organizuojama iki 1938 metų. Vėliau ją pakeitė ištisus metus visoje Lietuvoje vykstanti Ginklų fondo akcija – lėšų rinkimas kariuomenei paremti.

Tęsiant tradicijas, LR krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos kariuomenė trečią gegužės savaitgalį organizuoja visuomenei renginį šūkiu „Mes – tai Jūs“. Visuose miestuose, regionuose, prie paminklų partizanams pagerbiami kovotojai už laisvę. Šią gegužę prasmingus renginius organizavo kone visi Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (LPKTS) filialai, kartu su Lietuvos šauliais,

bendruomenėmis renginiai vyko Šilalėje, Alytuje, Anykščių, Klaipėdos Šakių, Jurbarko ir kituose rajonuose. O į Užpalius pakvietė LPKTS Utenos filialas. Atkurto filialo veikla, pradėjus vadovauti pirmininkei Jarūnei Kandratavičienei, tapo matoma ir apjungė daugelį organizacijų. Pirmininkės iniciatyva Kušlių miške (prie Kėpių k., Užpalių vls.) pastatytas atminimo paminklas - kryžius 1951 m. balandžio 12 d. žuvusiems partizanams. Jis mena, kai praėjus frontui, partizanauti išėjo trys broliai – Bronius, Jonas ir Stasys. Sesuo Emilija tapo ryšininke. Bronius partizanavo Vyžuonų ir Užpalių apylinkėse. Buvo Šmėklos būrio vadas. Bronius Morkūnas-Strausas, g.1919 m. Kunigiškių k., Vyžuonų vls., Gasparas Baronas-Balandis, g.1927 m. Abromišio k., Užpalių vls. Šmėklos būrio partizanas. Zosė Tylaitė-Gulbė, g.1924 m. Ivonių k., Debeikių vls., nuo 1946 m. laikė partizanų bunkerį. Kai 1949 m. lapkričio 5 d. bunkeris (nors ir tuščias) buvo

surastas, ji su seseria Elena ir broliu Jonu pradėjo slapstytis. Ferdinandas Mikėnas-Ežys, g. 1929 m. Kuprių k., Svėdasų vls., ūkininko šeimoje. Seserys Aldona ir Antanina rėmė partizanų, buvo ryšininkės ir pateko į sovietų lagerius. Buvo tardomas ir F. Mikėnas, bet jis iš Svėdasų areštinės pabėgo ir išėjo į mišką. Tačiau buvo išduoti. Žiauriai nužudyti. Žuvusieji buvo numesti Užpalių aikštėje, paskui sumesti į duobę Galinių k., šalia Šventosios. 1990 m. palaikai perkelti į naująsias Utenos kapines. Jų atminimas pagerbtas Švč. Trejybės bažnyčioje. Šv. Mišias aukojęs klebonas Jonas Bučelis priminė tragišką šio krašto žmonių likimą, vėliau, išikilmėse prie buvusios buknerio pašventino Utenos kalvių nukaldintą kryžių. Ten, prie šalikelėje pastatyto paminklo, keletas vedė į partizanų žūties vietą. Ten prisiminti šio krašto laisvės kovotojai. Tuštėjo, degė sodybos, o okupuotuose kaimuose, miesteliuose siautėjo žiaurūs samdiniai, savo (Nukelta į 11 psl.)

Prie paminklo šv. Florijonui Užpaliuose. Autorės nuotr.

A.†A.
VYTAUTAS
MATULIONIS

Mirė š.m. gegužės 22 d. Gimė 1930 m. balandžio 14 d. Kaune, augo Ukmergėj. Į Amerika atvyko 1950 m. Gyveno Cleveland, OH ir Cleveland Hts., OH.

Velionis buvo Vlodo Matulionio ir Marcelės (Jonynaitės) Matulionienės vyriausias sūnus, a.a. Patricijos vyras ir a.a. Kęstučio Antano brolis. Liko liūdėti sūnus Romas ir Darius (Sheri), vaikai Marcus, provaikaitis Tobias, brolis Algirdas, dukterėčia Eglė Flugum, pusseserė Milda, svainė Catherine Simons, dukterėčios Michele Simons, Donna Simon ir Helen Wright, dukterėčios Mary Kathleen ir Susan, sūnėnai Ken, Brian ir Michael Bowles.

Velionio kūnas buvo sudegintas ir jo pelenai, po šv. Mišių šv. Kazimiero šventovėje gegužės 30 d., kurias aukojo kleb. kun. Joseph Bacevice, palaidoti Cleveland Calvary kapinėse. Laidotuves tvarkė Jakubs & Son laidotuvių įstaiga.

Vietoj gėlių, velionio vardu, prašome aukoti „Dirvai“, šv. Kazimiero šventovei ar labdarai.

Gedinti šeima

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpikas,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

A.†A.
VYTAUTUI
MATULIONIUI

mirus, drauge liūdėdami gilią užuojautą reiškiamo broliui ALGIRDUI V. MATULIONIUI, „Vilties“ draugijos pirmininkui, „Dirvos“ laikraščio leidėjui, giminėms, artimiesiems ir draugams.

„Dirvos“ laikraščio redakcija

Užjaučiame

A.†A.
STEPONAS MATAS
1933-2023

A.a. STEPONUI MATUI, buvusiam „Vilties“ draugijos valdybos nariui, entuziastingam „Dirvos“ remėjui, metalurgijos inžinerijos daktarui mirus, nuoširdžiai užjaučiame žmoną daktarę GIEDRĄ, sūnų RICHARD (Barbara), dukterį DAINA (Patrick Allen), vaikaičius STEPHEN, EMILY ir DANIEL ir seserį ONĄ ROČIŪNAS.

„Vilties“ draugija, „Dirvos“ leidėja

„DIRVAI“
AUKOJO:

J. Sandargas,	
Clermont, FL.....	500
G. Balanda,	
Sterling Hts., MD.....	150
L. Jarasunas-Francel,	
Willowick, OH.....	100
V. Urbaitis,	
Mayfield Hts., OH.....	95
S. Gruzdis-Laino,	
New York, NY.....	50
B. Banaitis,	
Plymouth, MA.....	45
A. Jucaitis,	
Bay Vill., OH.....	45
M.Karaska,	
Frederisburg, VA.....	45
V.Memenas,	
Bloomfield, MI.....	45
V. Miselis,	
Monroeville, PA.....	45
A. Strazdas,	
Placenta, CA.....	45
K.Tautvydas,	
Greenbank, WA.....	45
L. Jurkunas,	
S. Pasadena, FL.....	30
K.Civinskas,	
Brecksville, OH.....	25
V. Gelgotas,	
Willoughby, OH.....	25
R. Cernius,	
La Grange, IL.....	22
V. Barzdukas,	
Cleveland, OH.....	20
A. Muliolis,	
Euclid, OH.....	20
D. Petronis,	
Dearborn Hts. ,MI.....	20
J. Slapelis,	
Euclid, OH.....	20
D. Dunduras,	
Cleveland, OH.....	10
A. Giedraitis,	
Mentor, OH.....	10
R. Gricius,	
Mision Vieo, CA.....	10
R. Aidis,	
Bethesta, MD.....	5

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

gyvosios atminties ženklas, kurį įrašė Kušlių miške, - vienijantis, buriantis įvairias organizacijas, bylos apie tvarią šio krašto bendruomenę, už laisvę kovojusius žmones.

Dalia Poškienė

(Atkelta iš 10 psl.)

PARTIZANŲ
PAGERBIMO,
KARIUOMENĖS
IR VISUOMENĖS
VIENYBĖS DIENA
UŽPALIUOSE

veiksmams šiuropindami taikus gyventojus, versdami, jaunuolius tarnauti armijoje, pasiduoti ar net parsiduoti... Paskatinimą pradėti ginkluota kovą lėmė ne tik minėti įvykiai, sukrėtę visą tautą, bet ir nežmoniškas enkavėdistų bei kareivių elgesys su vietiniais gyventojais: jie pradėjo žudyti, nieko nežiūrėdami, jiems po ranka pakliuvusius nekaltus žmones - jaunos vyrus, paauglius, net vaikus. Matydami tokį okupantų siautėjimą, Užpalių krašto vyrai suprato, kad nebėra kitos išeities, kaip ginklu kovoti su ginkluotais užpuolikais, Visuose didesniuose apylinkės miškuose ėmė burtis ginkluotų vyrų - partizanų būriai. Ginklų tuo metu netrūko, nes, praeinant frontui, jų visur buvo likę. Ir vietiniai gyventojai juos mielai atiduodavo partizanams. Ne visų slapstytis priverstų vyrų pozicija buvo vienoda. Vieniems atrodė, jog būtina jungtis į būrius ir aktyviai dalyvauti kovoje už Lietuvos nepriklausomybę. Kita besislapsčiusių dalis manė, jog pagrindinis tikslas - išsaugoti savo gyvybę. Nuo 1950 m. pradžios

Kunigaikščio Margio rinktinė priklausė Algimanto apygardai. Užpalių. Svėdasų, Jūžintų valsčių sandūroje veikė „Beržo“ būrys, vienijęs Šarkių, Lėlių, Mažeikiškių, Tatuoliškių, Vygėlių, Vainikių ir kitų kaimų vyrus. Vadas - Pranas Kemeklis-Tėvas iš Šarkių, Degėsių miške gimė „Audros“ partizanų būrys, savo gretose sutelkęs lėliukų, Žaibiškių, Degėsių, Gailiešionių jaunimą Būta čia vyrų ir iš tolimesnių vietovių - nuo Bikūnų, Daugailių. Vadas - Feliksas Stasiškis-Smūgis. Jam 1949 m. žiemą Krauju aplaistytą Lietuvos žemelė. Daug matė miestelio aikštė. Čia, netoli šv. Florijono paminklo, buvo numetami žuvusieji ir laikomi keletą dienų, o po to, dažniausiai naktį išvežami ir užkasami tai prie Užpalių kapinių ar Krokulės esančiuose pušynėliuose, tai žvyrduobėse priešais Šeimyniškių kaimą.

Tragišką keturių partizanų žūtį prisiminė gyvi liudytojai – Martynas Rožė, Vanda Milytė.

Garbės sargyboje prie paminklo budėjo Ukmergės „Miško brolių“ nariai, LPKTS Kauno filialo, Šauliai, Užpalių žygeiviai. Utenos filialą atstovavo Jarūnės Kandratavičienės du sūnūs, anūkai. Atidengiant paminklą, p. Jarūnė nurišo nuo kryžiaus „abrūsą“, kuris išaustas prieš 120 metų, lydėjo šeimą į Sibirą, saugojo į jį su-

vyniotus dokumentus.

Tą miško kelelį meną daug vietinių, dar vaikystėje žinusių ir saugojusių paslaptį. Bunkerio ir jame besislapsčiusius partizanus priminė ir fotografijos iš archyvų. Apie atminties išsaugojimą, LR Seimo Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos vadovė Paulė Kuzmickienė, Lietuvos ir Utenos rajono ūkio, politinis bei visuomenės veikėjas LR Seimo narys **Edmundas Pupinis**.

Istorinę atmintį puoselėja ir į šventę pakvietęs Užpalių žygeivius apie jaunimo patriotinį, pilietinį ugdymą kalbėjo Užpalių gimnazijos geografijos mokytojas Giedrius Indrašius. Sveikinimą nuo LGRTC vadovo dr. A. Bubnio perdavė Centro Strateginio vystymo ir komunikacijos skyriaus vyresnysis patarėjas Raimundas

Kaminskas. Renginį ir tą kilnią misiją, kurią vykdo Utenos Tremtiniai, pagerbė ir padėkojo Utenos savivaldybės tarybos narys Rimantas Dijokas.

Padėkas už istorinės atminties puoselėjimą įteikė ir sveikino LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas, Valdybos pirmininkas Vladas Sungaila, Ukmergės filialo pirmininkė Aldona Kalesnikienė.

Renginį organizuoti padėjo Utenos kultūros centro Užpalių skyriaus renginių organizatorė Birutė Minutkienė, tremtinių ir partizanų dainas atlikęs mišrus senjorų ansamblis, vadovaujamas Nijolės Navikienės.

Didžiausią paramą suteikė Užpalių seniūnas Eugenijus Keraminas, talkino užpaličių bendrija.

Aplink atminimo kryžių sudėtas simboliškas atvežtų akmenų aukuras. Dar vienas

LPKTS Kauno filialo ir Utenos nariai prie naujojo paminklo žuvusiems partizanams Kušlių miške.

Autorės nuotr

MYKOLAS ALEKNA GERIAUSIAI METĖ DISKĄ NCAA ATRANKINĖSE VARŽYBOSE

Sakramente (JAV) vykusiose NCAA atrankinėse varžybose neprilygstamai pasirodė Mykolas Alekna.

M. Alekna diską geriausiu bandymu nusviedė 67,75 m (66.34 – 64.07 – 67.75) ir tai leido jam užimti pirmą vietą tarp visų dalyvių.

Antroje vietoje likęs Roje Stona užfiksavo 65,54 m rezultatą.

Įdomu tai, kad M. Alekna šiuo bandymu užfiksavo ir geriausią stadiono rezultatą.

Šį sezoną Europos čempionas diską sykį jau numetė lygiai 71 metrą, kas yra pasaulio sezono geriausias rezultatas.

Antrą sezono rezultatą yra užfiksavęs slovėnas Kristjanas Čechas, neseniai Deimantinės lygos varžybose diską metęs 70,89 m. Tose pačiose varžybose jis atliko ir 70,70 m metimą.

JAV studentų lygoje dominuojančiam M. Aleknai šiuo metu priklauso 9 iš 10-ies visų laikų geriausių disko metimų rungties istorijoje NCAA.

„European Athletics“ surengtuose rinkimuose 20-metis Mykolas Alekna buvo išrinktas geriausiu balandžio mėnesio Europos lengvaatlečiu.

LRT

Mykolas Alekna.

J. Stacevičiaus/LRT nuotr.

BAIDARININKAI MALDONIS IR OLIJNIKAS PASAULIO TAURĖS ETAPE IŠKOVOJO AUKSĄ

Mindaugas Maldonis ir Andrejus Olijnikas.

BK1.lt nuotr.

Poznanėje (Lenkija) vyksiamame antrajame baidarių ir kanojų irklavimo pasaulio taurės varžybų etape Lietuvos rinktinė vėl pateko į daugiausia medalių iškovojusią komandų dešimtuką. Lietuvos atstovai paskutinę varžybų dieną laimėjo aukso medalį, skelbia BK1.lt.

Olimpinėje dviviečių baidarių 500 metrų distancijoje nepralenkiami buvo Mindaugas Maldonis ir Andrejus Olijnikas. Praėjusių metų šios rungties pasaulio vicečempionai ir Europos čempionato prizinininkai nuotolį įveikė 1 min. 32,83 sek. Artimiausius persekiotojus lietuviai aplenkė 0,29 sek.

Antrą vietą užėmė šios rungties praėjusių metų Europos vicečempionas vokietis Feliksas Frankas su nauju porininku Martinu Hilleriu. Trečioje vietoje finišavo 2022 m. pasaulio čempionato prizinininkai ir Tokijo olimpinį žaidynių čempionai 1000 m distancijoje australai Jeanas van der Westhuyzenas ir Thomas Greenas.

„Prisipažinsiu, kad aukso nelabai tikėjomės. Bet visada eini kovoti dėl pačių aukščiausių vietų, tuo pačiu ir dėl aukso. Labai džiaugiamės, kad šįkart pavyko jį

iškovoti. Mums su porininku pavyksta susikoncentruoti startams tada, kada labiausiai reikia. Prieš startą tinkamai susikaupėm, išbandėm naują strategiją ir ji pasiteisino. Pabandėm nuo pat starto linijos dominuoti trasoje. Tas pavyko ir pakako jėgų iki pat finišo”, – komentavo A. Olijnikas.

„Šiose varžybose bandėme naują taktiką. Jeigu pernai mes garsėjome kaip gerai finišuojantys baidarininkai, tai dabar siekėme ir gerai startuoti. Nuo pat starto užėmėm lyderių poziciją ir ją išlaikėme iki finišo. Šiose varžybose gerai jaučiausi fiziškai, nes pirmajame pasaulio taurės varžybų etape sirguliuavau ir buvo aukšta temperatūra. Gera savijauta padėjo pasiekti puikų rezultatą”, – sakė M. Maldonis.

Pirmajame pasaulio taurės varžybų etape prieš dvi savaites M. Maldonis ir A. Olijnikas užėmė septintąją vietą.

Paskutinę varžybų dieną sekmadienį startavo dar du Lietuvos kanojininkai. Vienviečių kanojų 500 m A finale Vadimas Korobovas nuotolį įveikė per 1 min. 56,03 sek. ir iškovojo 7 vietą. Tos pačios rungties B finalą

laimėjo Henrikas Žustautas. Lietuvis finišavo per 1 min. 58,56 sek. ir galutinėje varžybų įskaitoje užėmė 10 vietą.

Pasaulio taurės varžybų antrajame etape iš viso A finaluose kovojo keturios Lietuvos įgulos.

Olimpinėje keturviečių baidarių 500 m distancijoje šeštadienį per žingsnį nuo medalio ketvirtoje vietoje liko pirmojo etapo nugalėtojai Simonas ir Mindaugas Maldoniai, Ignas Navakas ir Artūras Seja. Finale nuotolį per 1 min. 25,73 sek. įveikusią lietuvių keturvietę nuo medalio skyrė mažiau nei sekundė. Šios rungties B finalą laimėjo kita Lietuvos keturvietė Aurimas Lankas, Edvinas Ramanauskas, Tomas Jusevičius ir Viktoras Čaplinskis. Galutinėje rikiuotėje B finalo laimėtojai užėmė 10 vietą.

Olimpinėje vienviečių baidarių 1000 m distancijoje A. Olijnikas A finale užėmė devintą vietą.

Olimpinėje dviviečių kanojų 500 m distancijoje H. Žustautas ir V. Korobovas buvo diskvalifikuoti už taisyklių pažeidimą.

Vieną aukso medalį iškovojo Lietuvos baidarių ir kanojų irklautojai komandinėje įskaitoje pasidalijo 9-ą vietą kartu su Latvijos ir Taivano atstovais.

Daugiausia medalių Poznanėje iškovojo varžybų šeimininkė Lenkijos rinktinė. Lenkų sąskaitoje 11 apdovanojimų: 6 aukso, 3 sidabro ir 2 bronzos. 11 medalių laimėjo ir Ukrainos rinktinė: 3 aukso, 3 sidabro ir 5 bronzos. Trečią vietą užėmė Kinijos atstovai su 7 medaliais: 2 aukso, 3 sidabro ir 2 bronzos.

Iš viso medalius laimėjo 16-os valstybių sportininkai.

LRT

GRETA KARINAUSKAITĖ PAGERINO LIETUVOS REKORDĄ

Gegužės 27 d. Sakramente (JAV), NCAA čempionato atrankinėse varžybose, Greta Karinauskaitė beveik 4 sekundėmis pagerino 3000 m kliūtinio bėgimo šalies rekordą (9 min. 26,88 sek.). Su šiuo rezultatu lengvaatletė užėmė pirmą vietą atrankinėse varžybose ir pateko į birželio 7–10 dienomis Ostine (JAV) vyksiantį NCAA čempionatą, skelbia Lietuvos lengvosios

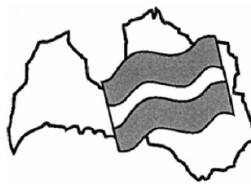
atletikos federacija.

Senasis rekordas priklausė Rasai Troup (9 min. 30,21 sek.), kuri jį užfiksavo 2008 metais Kinijoje.

Sportininkės treneris Justinas Beržanskis teigė, jog progresas matėsi jau po pirmojo starto. „Visi rodikliai treniruotėse pakankamai aukšti, varžybų lygis vis didėja, todėl ir konkurencija auga”, – pasakojo J. Beržanskis.

LRT

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:

www.latvianclevelandcu.org

www.facebook.com/latvianclevelandcu

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamautojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
Teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.